

20 GODINA

Sindikata umirovljenika Hrvatske

BORBE ZA PRAVA UMIROVLJENIKA

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović

Grafičko uređenje: Nenad Pejušković

Lektura: Linda Cvija Zakošek

Tisak: GMG Graf

Naklada: 500 primjeraka

Zagreb, listopada 2012.

*Ovaj je zbornik
tiskan uz potporu
Sindikata
umirovljenika
Italije SPI-CGIL.*

Sindikat umirovljenika Hrvatske

20 GODINA BORBE ZA PRAVA UMIROVLJENIKA

dostojanstvo
sigurnost
poštovanje
blagostanje
1992. - 2012.

Sadržaj:

- 3 Uvodno slovo:
A tko smo mi? Udruga ili sindikat?
- 5 Kako smo stvarali Sindikat umirovljenika Hrvatske
Piše: Juraj Ivanković
- 19 Za što smo se borili, što smo izborili
Piše: Ivan Nahtigal
- 33 Popis utemeljitelja Sindikata umirovljenika Hrvatske
- 34 Nenapisana sjećanja: *Stjepan Krajačić*
- 36 Predsjednici/ce SUH-a
- 39 Međunarodna suradnja: Europa kod kuće
Piše: Jasna A. Petrović
- 47 Srcem i skrbi protiv socijalne izolacije
Piše Milica Čavkić
- 58 Zdravstvena prevencija: Aktivizam protiv bolesti
Piše: Biserka Budigam
- 65 Vlastito glasilo: Informacija - uvjet za akciju
Piše: Nikola Kustić
- 70 Sportske igre: Slavonija, Istra i Dalmacija „na nogama“

Uvodno slovo: A tko smo mi? Udruga ili sindikat?

2012. Slavimo 20. obljetnicu od osnutka Sindikata umirovljenika Hrvatske kao nestranačke i nezavisne sindikalne organizacije umirovljenih radnika, djelujući u suradnji s radničkim sindikatima. Tako je SUH odmah po osnutku postao članicom tadašnje Konfederacije nezavisnih sindikata Hrvatske, da bi već u srpnju 1993. godine prešao u članstvo Saveza samostalnih sindikata Hrvatske, čija je udružena članica i danas.

Godine 1998. SUH je zbog izmjena zakona bio prinuđen registrirati se kao nevladina udruga, koji status ima i danas. Taj dvojni status - udruge pod imenom sindikata - katkad zbunjuje ne samo javnost, već i članstvo. Međutim, iako je registriran kao udruga, iako u okviru SUH-a djeluje sve više podružnica koje imaju ili će imati legalni status udruge, u duši je SUH bio i ostao sindikat. Tanke su granice između svijeta rada i ne-rada, osobito u današnje vrijeme kad se povećava dob za umirovljenje, te iznalaze zakonske i praktičke mogućnosti legalnog rada umirovljenika uz mirovinu. Ako sindikati skrbe o radnicima - nezaposlenima, aktivnima, umirovljenima - onda mi jesmo sindikat i nerijetko djelujemo u suglasju i su-borbi s našom sindikalnom središnjicom, a isto tako diljem Europe djeluju i brojni drugi sindikati umirovljenika, neovisno kako su registrirani. Fokus našeg interesa je na one koje su mirovine stekli radom, a ne povlasticama i beneficijama. I zato jesmo sindikat. No, u krugu naših programskih interesa su i svi drugi umirovljenici, kao i stariji radnici, ali i svi radnici, jer zagovaramo princip međugeneracijske solidarnosti.

SUH je relevantan pregovarač i zagovaratelj potreba i interesa umirovljenika, te ima svoje predstavnike u brojnim tijelima i koordinacijama. Prvo, imamo svo-

je predstavnike u Vijeću i Predsjedništvu Saveza samostalnih sindikata Hrvatske, čime smo redovito informirani, ali i u mogućnosti biti konzultirani pri donošenju svih važnih sindikalnih odluka. Kad su sindikati na ulici, mi smo sa njima.

Zatim, SUH ima dva predstavnika, u Nacionalnom vijeću umirovljenika i starijih osoba, netom osnovanom svojevrsnom bipartitnom tijelu za socijalni dijalog s Vladom RH i njezinim relevantnim ministarstvima i institucijama.

SUH također ima stalnog predstavnika u Upravnom vijeću Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, a planira se izboriti i za mjesto svoga predstavnika u Hrvatskom zavodu za zdravstvenu zaštitu.

Predstavnik SUH-a je i u Vijeću za socijalnu pravdu pri Uredu Predsjednika Republike.

Od svoga osnutka SUH podržava suradnju s Maticom umirovljenika Hrvatske (MUH), a u ponekim razdobljima suradnje te su dvije umirovljeničke udruge bile na korak od spajanja, da bi Matica u zadnji trenutak odustala. No, to nas nije sprječavalo da nastavimo blisku suradnju, pa čak je i učvrstimo sporazumom od 8. kolovoza 2011. godine, nakon čega je pojačana razmjena mišljenja i usklađivanje stajališta. U budućnosti će ta suradnja moguće izrasti i u oblike formalnije suradnje, jer jedino zajedništvom možemo izboriti kvalitetnije poboljšice za umirovljenike.

SUH je podržao i osnivanje Koordinacije umirovljeničkih udruga u kojoj su, uz SUH i MUH, i druge udruge umirovljenika različitih zanimanja odnosno javnih poduzeća. Djelovanjem kroz Koordinaciju, te redovite sastanke, artikuliraju se teme i zahtjevi od zajedničkog interesa svih umirovljenika, a jedan predstavnik Koordinacije također je u sastavu Nacionalnog vijeća.

Djelujući kroz takva tijela, udruge, sindikate i federacije, SUH uspijeva aktivno sudjelovati u kreiranju politike na nacionalnoj razini, s djelomičnim uspjehom u realizaciji svojih zahtjeva.

SUH je, što je osobito važno za njegov legitimitet i ugled, od 2004. godine punopravna članica FERPA/Europske federacije umirovljenika i starijih osoba, te vrlo aktivan u njezinu djelovanju (predstavnica SUH-a je članica Direkcije FERPA-e i predsjednica Ženskog komiteta FERPA-e već drugi mandat). Posredstvom FERPA-e i njezinih članica, SUH je imao aktivnu ulogu u regiji i Europskoj uniji, razvijajući osobito dobre bilateralne odnose sa SPI-CGIL iz Italije. Na tragu toga se razvila međunarodna suradnja županijskih organizacija SUH-a s umirovljeničkim organizacijama susjednih zemalja, osobito u Istri, Slavoniji i Dalmaciji. SUH je osobito djelovao promičući europske vrijednosti, te vodeći i kampanju za pristupanje Europskoj uniji.

SUH, međutim, nikad nije bio vezan niti uz jednu stranku, iako je njegova djelatnost i političke - ali ne stranačke - naravi. Uoči izbora, parlamentarnih ili lokalnih, SUH je uvijek bio aktivan, obilazeći stranke, razgovarajući sa čelnicima, promičući svoje zahtjeve i stajališta. Uvjereni smo da je bilo koristi i od razgovora uoči posljednjih parlamentarnih izbora, kada su naši programi prepoznati barem od dijela stranaka (HSU, SDP, Hrvatski laburisti), no suradnja s HSU je tradicionalno najrazvijenija.

Dvadesetogodišnja povijest SUH-a prepuna je ostvarenih pobjeda i dobivenih bitaka, no najteže je upitati se kako bi tek bilo da nismo borbeno djelovali na svim razinama, kad su hrvatski umirovljenici ionako na sramotnom čelu ljestvice najsiromašnijih starijih građana u 28 zemalja Europske unije, a pri dnu ljestvice po udjelu prosječne mirovine u bruto plaći (udio u Hrvatskoj je samo 27.7 posto). Uz siromaštvo koje postaje neizostavna značajka starosti u Republici Hrvatskoj, dvojbeno je i diskriminacija starih, njihovo socijalno isključivanje, te nepoštivanje pa čak i ponižavanje u javnosti i medijima. Brojni ekonomisti i političari ustvrdili su kako Hrvatska ima previše umirovljenika, aludirajući na doista zabrinjavajući odnos broja osiguranih radnika i umirovljenika od samo 1:1.25. A taj će udjel i dalje padati, ne zato što je „previše umirovljenika“, nego zato što sve vlasti igraju dvoličnu ulogu: s jedne strane pod pritiscima međunarodnih financijskih institucija povećavaju dob za odlazak u mirovinu, a s druge strane masovno dokupljuju staž i tjeraju radnike u mirovinu, dok broj radnika pada.

Prosječna mirovina hrvatskog umirovljenika u konstantnom je padu, unatoč povratku usklađivanja nakon dvije i pol godine zamrznutih mirovina, tako da u srpnju iznosi samo 2.182,67 kuna, a oko 60 posto umirovljenika ima mirovinu nižu od prosječne (dok ih 51% ima nižu od 2.000 kuna!).

Bez revalorizacije (namjerno) pogrešno izračunate prve aktualne vrijednosti mirovine, umanjene za oko 40 posto, i djelotvornijih mehanizama usklađivanja mirovina, Hrvatska će pasti na dno europske liste siromaštva.

U takvoj su situaciji najugroženije umirovljene žene, jer su njihove mirovine niže čak 16 posto od muških, iako se taj jaz smanjuje kod umirovljenih tijekom 2012. jer su naprosto svi dodirnuli dno bijede. Hrvatska i dalje nema nikakve institute kompenzacije ili priznanja ženama za skrb o djeci ili starijim članovima obitelji.

Najugroženija skupina su i tzv. novi umirovljenici: dok oni umirovljeni prije 1999. godine imaju prosječnu mirovinu 2.417,61 kunu (udjel od 30,4 posto u prosječnoj bruto plaći), novi umirovljenici imaju prosječnu mirovinu od

1.956,20 kuna (udjel od samo 24.6 posto!). Ako pogledamo skupinu tzv. najnovijih umirovljenika, tj. umirovljenih tijekom 2012. godine, njihova je prosječna mirovina iznosi samo 1.932,70 kuna (udjel od samo 24 posto u plaći).

I dalje visok udjel umirovljenika ostvaruje mirovine prema posebnih propisima (168.783), s prosječnim mirovinama koje su i 200% više od prosječnih, a niti jedna kategorija nije niža od prosječne. Tzv. povlaštenih umirovljenika ima oko 14 posto, međutim oni „pojedu“ čak oko 24 posto ukupnih mirovinskih sredstava. SUH-ova borba po mnogočemu mora biti nastavljena, a osobito zato da bi se konačno u prvom mirovinskom stupu ostavilo samo mirovine stečene radom, i to prema istim kriterijima za sve.

Tragični položaj hrvatskih umirovljenika više ne dopušta odgodu u iznalaženju rješenja, jer će se inače mirovine i dalje srozavati, ugrožavajući čak fizički opstanak umirovljenika. Istodobno Vlada pokušava spasiti javne financije i masovnim organiziranjem dokupa staža i (i prijevremenim) umirovljenjima desetak tisuća zaposlenih.

Kako se od 1. siječnja 1999. do 1. siječnja 2012. realna vrijednost prosječne bruto plaće u Republici Hrvatskoj povećala za 31,4%, a realna vrijednost mirovina putem usklađivanja samo za 15,1%, očito je neophodno hitno zaustaviti realni pad mirovina pravednijim usklađivanjem rasta mirovina s rastom plaća i to automatski na temelju kretanja medijana bruto plaće. Hoće li tko prepoznati kritičnost situacije?

Članovi Sindikata umirovljenika Hrvatske ostaju na čelu borbe za prava umirovljenika. Nije samo dug umirovljenicima nešto na što smo s razlogom ponosni, nisu to niti dodaci novim umirovljenicima koji su konačno ušli u mirovinu, nisu to niti podrezane plaće saborskim zastupnicima, niti brojni drugi uspjesi i postignuća, već su to članovi u podružnicama, tisuće aktivista i povjerenika, koji dnevno organiziraju različite aktivnosti, pa i one kulturne, sportske, rekreacijske, društvene.

SUH djeluje diljem Hrvatske, održavajući broj od oko 70.000 članova i aktivista u 97 podružnica, te u 11 županija. Broj plaćajućih članova je opao, što je neminovna posljedica recesije i hrvatskog mirovinskog sustava.

U proteklom četverogodišnjem razdoblju Glavni odbor SUH-a održao je 10 sjednica na kojima su dominirala aktualna pitanja od posebnog značenja za egzistenciju umirovljenika naročito na području mirovinskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i socijalne skrbi. U istom je razdoblju održano 37 sjednica Predsjedništva. SUH je u rečenom razdoblju kvalitetno ostvarivao svoje pro-

gramske i redovite zadaće.

Na 11. sjednici skupštine u svoj drugi mandat na mjestu predsjednika SUH-a reizabran Stjepan Krajačić, koji je preminuo 12. prosinca 2011. godine. Vrlo je teško bilo rastati se s kolegom koji je još niti tjedan ranije trčao uredom i predvodio aktivnosti. Slava mu!

Jasna A. Petrović, v.d. predsjednice SUH-a

Kako smo stvarali Sindikat umirovljenika Hrvatske

Postali smo organizacija
koju se više ne može zaobići.

*Piše: Juraj Ivanković, prvi i počasni predsjednik
Sindikata umirovljenika Hrvatske*

Krajem 1988. godine postao sam umirovljenik po sili zakona, sa 41 godinom neprekidnog radnog staža, ali samo 61 godinom života. Bio sam u najboljoj radnoj i psihičkoj snazi. Svoj radni vijek završio sam u zvanju diplomiranog pravnika, radeći kao prosvjetni inspektor za upravni nadzor u odgojno-obrazovnim ustanovama pri tadašnjem Republičkom sekretarijatu za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu te kao savjetnik u Zavodu za prosvjetno-pedagošku službu. Nisam bio sretan što moram otići u mirovinu, pogotovo pamtim tugu kad sam primio rješenje za mirovinu.

Vjerovao sam da će mi mirovina iznositi 85% plaće, a u rješenju je naveden upola manji iznos, samo 45% od moje posljednje plaće. Završni šok doživio sam kod preuzimanja dokumenata u računovodstvu Zavoda, kad me šefica računovodstva priupitala 'znam li što sam ja sada?' Zbunjeno odgovorim kako sam sada umirovljenik. A ona mi u šali odreže kako sam sada - bivši čovjek. Zbog svega toga sam umjesto depresije i letargije izabrao akciju.

Međutim, u to je vrijeme postojala samo jedna umirovljenička asocijacija - Savez udruženja umirovljenika Hrvatske, te sam tako otišao u općinsko udruženje u Sopotu, u Novom Zagrebu, gdje su me srdačno primila „dva starčića“. Odmah su zaključili da sam perspektivan i mlad kadar, čime je započela moja umirovljenička karijera. Ubrzo sam postao tajnik podružnice, a zatim i predsjednik, te član na različitim razinama udruženja. Što sam više odlazio na sastanke, to sam bivao sve više razočaran, jer sam stekao dojam kako je to udruženje umirovljenika običan prirepak vlasti, kao i brojne druge društveno-političke organizacije iz tog vremena. Došle su političke promjene i mnogi su se

„penzići“ potrudili dodvoriti novoj vlasti, a ne boriti se za poboljšanja materijalnog i socijalnog položaja umirovljenika. Bilo je to vrijeme u kojem se činilo kako je najvažnije pričati o hrvatstvu, a ne o ljudima.

Rat je u Zagreb doveo brojne izbjeglice, među njima i mnogo umirovljenika. U Savezu udruženja umirovljenika u Preradovićevoj ulici, osnovan je Odbor za prava umirovljenika, čiji su članovi bili uglavnom pravnici. Kako su u prvi plan stavili čovjeka, započeli su sukobi s nekima od „umirovljeničkih glavešina“. U tom Odboru bila je i tadašnja predsjednica podružnice udruženja za općinu Centar i upravo ovdje - počinje osnivačka priča.

Mala grupa - veliki snovi

Ana Janja Grubor omogućila je nesmetan i svakim danom samostalniji rad na zaštiti prava hrvatskih umirovljenika. Oko nje se okupio krug osoba koje su sve više promicale jednu novu, demokratsku i borbenu priču. K tome, stjecajem okolnosti, u razgovorima s Danicom Lisičar, koja je tada bila savjetnica u Konfederaciji nezavisnih sindikata Hrvatske, saznali smo kako u Italiji postoje sindikati umirovljenika, što je za nas bila potpuna novost, ali i izazov - koji smo prihvatili. U okviru tog Odbora zapravo smo započeli pripreme za osnivanje nove umirovljeničke udruge, tj. Sindikata umirovljenika. Prvo je imenovan inicijativni odbor u sastavu: Đuro Dukić, Ana-Janja Grubor, Alija Hamzić, Juraj Ivanković, Dušan Marković i Ivan Nahtigal. Ne treba zaboraviti nesebičnu podršku Aleksandre Novak-Reiss, Milivoja Boroše, Grge Fajdetića, Matije Kolara, Stjepana Tisaja, Marije Cvitaš, Cvijete Trošelj i drugih.

Nakon dvije službene radne sjednice Inicijativnog odbora, već 18. kolovoza 1992. godine održana je osnivačka skupština na kojoj je jednoglasno usvojena odluka o osnivanju Sindikata umirovljenika Hrvatske. Na Statutu sam radio ja, a Ivan Nahtigal je bio autor programa. Svi su dali svoj doprinos, no mene su izabrali za prvog predsjednika. Skupštini je prisustvovao i Mladen Mesić, predsjednik tadašnje sindikalne središnjice Konfederacije nezavisnih sindikata Hrvatske, te njegova suradnica Danica Lisičar, koja nam je svesrdno pomagala.

Došao je Stjepan Matej, predsjednik Matice umirovljenika Hrvatske, koji nas je napao i htio raspustiti skupštinu, a od predstavnika vlasti odazvao se jedino Ante Škembar.

Uvjeti nisu pogodovali zahtijevanju ikakvih prava i bilo je teško probiti se iz svojevrsne izolacije. Tako je prvi javni istup SUH-a bio posredstvom kratkog letka koji je distribuiran na području grada Zagreba. Radi zajedničke borbe s radnicima Hrvatske, umirovljenici Hrvatske su, kako bi ostvarili svoja prava u osiguranju bolje budućnosti, osnovali svoj sindikat koji će djelovati zajednički sa sindikatima

radnika..." SUH je registriran kao sindikat pri Ministarstvu pravosuđa i uprave, pa je takav pristup bio posve prirodan. A Programska deklaracija iz 1992. godine je, iako zvuči staromodno po izrijeku, itekako aktualna kad je riječ o zahtjevima. Ali, to je bila priča iz nekih drugih vremena. Zanimljivo je da već u prvom letku navedeno čvrsto opredjeljenje za suradnju s Maticom.

Od osnutka je prošlo 20 godina. Radili smo zdušno na stvaranju prvog sindikata umirovljenika u Hrvatskoj, u vrijeme kad se Hrvatska tek stvarala, u uvjetima obrambenog rata, izbjeglištva, pridruživši se prvih mjeseci u članstvo Konfederacije nezavisnih sindikata Hrvatske, bez prostorija i ikakvih materijalnih uvjeta za rad. Istina, imali smo formalno-pravne uvjete, Statut i Programsku deklaraciju i novoizabrana rukovodeća tijela. Prvi predsjednik Skupštine SUH-a bila je Grga Fajdetić, prvi predsjednik Sindikata Juraj Ivanković. U prve dvije godine sa 75, broj članova raste na 30.000 umirovljenika.

Nije nas obeshrabrila činjenica da nismo imali ni najosnovnije materijalne i prostorne uvjete za normalan rad. Veselilo nas je i hrabrilo veliko raspoloženje, te neizmjerina podrška velikog broja hrvatskih umirovljenika. Istina, u tadašnjem Savezu udruženja umirovljenika, a današnjoj Matici, dočekali su nas na nož, pozivali na ribanja, uvjeravanja. No, mi smo već na osnivačkoj skupštini jasno rekli kako je SUH neovisan prema državnim organima, političkim strankama, vjerskim, etničkim i drugim zajednicama, kako se temelji na načelima demokracije i pluralizma, neovisnosti i autonomnosti, slobode i dobrovoljnosti učlanjivanja, kako brani jednaka prava i dostojanstvo svih članova. Te 1992. godine je osnivanje jedne nove, radikalnije i borbenije umirovljeničke udruge bilo posve nepoželjno. Ignorirani od medija, jedva smo se probijali do javnosti. Neki su nas optužili da smo *jugofili*, uz riječi kako takve organizacije ne pripadaju hrvatskoj priči. Ipak, nismo dopustili da nas zaustave.

Radnici i umirovljeni radnici zajedno!

Svakako je povijesni čin bio poziv umirovljenicima na organiziranje u sindikat, kao i na zajedničko djelovanje sa sindikatima aktivnih radnika. Ubrzo su predstavnici SUH-a, nakon nepune godine dana, otišli na razgovor u Savez samostalnih sindikata Hrvatske kod tadašnjeg predsjednika Dragutina Lesara i dogovorili transfer. Međutim, sindikalno određenje organizacije formalno nam je oduzeto 1997. izmjenama Zakona o radu, kojim se prisililo SUH da održi izvanrednu skupštinu 1998. i preregistrira se u udrugu. Iako je bila riječ o direktnom narušavanju međunarodnih standarda, SUH je morao zadovoljiti formu. To je pitanje otvoreno i danas. Problem ili prednost: udruga smo po formi, a sindikat po identitetu!

Opatija, 1995.
Jedan od prvih
međunarodnih
skupova pod
"rukom"
Janje Grubor

Osim samog čina osnutka Sindikata umirovljenika u pripeci ljeta 18. kolovoza 1992., među tri najvažnija događaja ubrajam i primanje u punopravno članstvo SSSH-a u srpnju 1993. godine. Na sjednici Vijeća pozdravljeni smo pljeskom, iako je bilo onih koji nisu shvaćali kako smo svi mi radnici, bilo nezaposleni, aktivni ili umirovljeni, te svi dijelimo iste interese. U svemu tome posredovala je Jasna A. Petrović, tadašnja voditeljica Međunarodnog odjela SSSH, a sada naša SUH-ovka. Ulaskom u SSSH, ušli smo i u Europu.

Drugi događaj koji mi je ostao urezan u sjećanje je sindikalni skup u Bologni, 28.6.1993.godine, na kojem smo prisustvovali Janja Grubor i ja, te tom prilikom sudjelovali i na javnom prosvjedu. Najavljeni smo kao gosti iz ratnog područja, te podržani i kao radnici, umirovljenici i građani. Kolegica Janja je pozdravila skup na talijanskom čime smo još više pridobili domaćine iz SPI-CGIL, talijanskog sindikata umirovljenika, te je suradnja prerasla u pravo prijateljstvo na svim razinama. Osobito je važno što su nam pomogli u pokretanju i opremanju ureda, kao i u brojnim drugim aktivnostima. Uskoro smo, točnije odmah po osnutku te europske sindikalne asocijacije, započeli i suradnju s FERPA/Europskom federacijom umirovljenika i starijih osoba, te dobili i promatrački, a kasnije i punopravni članski status. Bilo je to vrijeme velikih pobjeda.

Na posljepku, treći događaj koji nikad neće biti izbrisan iz novije hrvatske povijesti je veliki sindikalni skup, održan u studenome 1996. godine na Trgu sportova u Zagrebu. Iz svih dijelova Hrvatske stiglo je 15.000 umirovljenika i vlastima odaslalo usvojenu Zahtjevnici hrvatskih umirovljenika. Pamtim ogro-

man ponos članova SUH-a u trenutku dolaska brojnih autobusa koji su počeli puniti taj zabačeni trg; pamtim brojne političare koji su se pridružili; medije koji su masovno izvještavali; pamtim tu divnu energiju, borbenost, odlučnost. Govorio sam pred tolikim ljudima, osjećajući tremu zbog njihovih očekivanja. Vjerujem da ih je SUH rezultatima svoje borbe kroz 20 godina velikim dijelom opravdao. I zato - borba se nastavlja!

Priča tu ne prestaje. SUH je uvijek iznova znao svojim programskim dokumentima anticipirati vrijeme koje dolazi i postaviti čvrste okvire za svoju borbu. Osim u osnivačkoj Programskoj deklaraciji, specifičnost SUH-a se prepoznaje u Zahtjevnici i odlukama Prvog sabora od 23.6.1994., zatim Rezoluciji Drugog sabora SUH-a o položaju umirovljenika od 18.12.1995., te u Zahtjevnici prigodom mirnog javnog prosvjeda umirovljenika od 23.11.1996., u Rezoluciji Trećeg sabora SUH-a od 24.6.1999., skupštinskim programskim dokumentima, u Listi borbenih zahtjeva od 28.11.2008. i najposlije, u Platformi Sindikata umirovljenika Hrvatske: Načela, modeli i prava umirovljenika od 16.5.2011.

Ne smijemo zaboraviti niti peticija sa 30.000 potpisa i zahtjev Saboru da se položaj umirovljenika stavi na dnevni red 1994. godine, čime se sljedeće godine otvorila maratonska rasprava. Ne treba zaboraviti ni izradu dokumenta 1999. kojim je SUH od oporbenih stranaka zatražio uključenost umirovljeničke problematike u predizbornim programima. Na taj način je SUH bitno utjecao na promjene, tiskajući i svoju „Crnu listu protiv umirovljenika“.

Prošli smo gadne godine. Kad nam je npr. Vladinom uredbom iz 1993. ogra-

ničena masa za isplatu mirovina, odmah smo te iste godine uputili Ustavnom sudu naš prijedlog za ocjenu ustavnosti. Iako smo odluku morali čekati četiri i pol godine, bilo je to posebno doba entuzijazma i borbe. Osobno sam vrlo stresno proživljavao to razdoblje do odluke i početka otplate duga umirovljenicima, ali bio sam i beskrajno ponosan na našu upornost.

I sada smo u sličnoj situaciji. Nakon godina kriznog poreza, pa zamrzavanja mirovina na rok od dvije i pol godine, suočeni smo s borbom za novi dug - zbog nezakonitog umanjenja prve aktualne vrijednosti mirovine iz 1999. Hoćemo li i kada dokazati nešto što je poznato svima u vlasti, tj. činjenicu da su mirovine od 1999. u osnovici svedene na samo 56 posto stvarne vrijednosti propisane zakonom? Još važnije, hoćemo li opet podići članstvo na noge i izboriti se protiv sve masovnijeg i naglog siromašenja? Ponosan sam na SUH, na sljedećeg predsjednika Ivana Nahtigala koji je odradio cijeli niz važnih aktivnosti, kao i na pokojnog kolegu Stjepana Krajačića koji je bio na čelu SUH-a do kraja 2011. Ponosan sam i što je „palicu“ preuzela Jasna A. Petrović, koja je sudjelovala u aktivnostima SUH-a od 1993. godine, iako je bila aktivna sindikalistkinja. Ponosan sam na sve povjerenike i povjerenice, sindikalne aktiviste, koji su osnivali podružnice SUH-a diljem Hrvatske, i vjerujem da ćemo preživjeti ova krizna vremena i obraniti narušena prava umirovljenika.

Porazili smo skeptike

Nakon mukotrpnih početnih poteza SUH je svake godine bilježio sve bolje rezultate. Tako smo 26. rujna 1997. godine u prostorijama

SSSH obilježili mali, ali za nas vrlo značajan jubilej - petu godišnjicu osnivanja i djelovanja SUH-a. Bio je to skup predstavnika podružnica i klubova osnovanih i aktivnih diljem Hrvatske. Sastav gostiju i uzvanika bio je doista reprezentativan. Oh, kako je to bilo uspješno i svečano, u odnosu na osnivačku skupštinu (18. kolovoza 1992.) kad smo djelovali nezapaženo i bili ignorirani od javnih medija i aktualne državne vlasti.

PULA: Uvijek spremni za borbu i pomoć

U gradu Puli umirovljenici su bili dobro organizirani već osamdesetih godina, bilo je tamo više od 20 klubova po radnim organizacijama i ustanovama sa više od 5.000 članova. Predsjednici Klubova, većinom su to bili sindikalisti koji su brzo i lako shvatili potrebu novog načina borbe za narušena prava radnika i umirovljenika - što je bilo moguće jedino u sindikatu.

Glavni SSSH-a za Istru, Bruno Bulić, ubrzo je shvatio potrebu i važnost sindikalnog organiziranja umirovljenika, pa je samoinicijativno pozvao nekoliko predsjednika Klubova s većim brojem članova, kao što su „Uljanik“ sa 1.500 članova, Tvornica trikotaže sa 350 članova, „Istra-Veletrgovačko“, „Puljanka“, Bolnica, Cementara, Gradska uprava, Mjesni odbor Šijana i drugi, te obrazložio situaciju o zamrzavanju plaća i mirovina uz tadašnju inflaciju od 30% mjesečno i potrebu da se radnici i umirovljenici zajedno odupru i pobune protiv takvih odluka. Sindikat umirovljenika Hrvatske baš je u to vrijeme započeo proces primanja u SSSH.

Svi prisutni su prihvatili prijedlog, s time da se do ljeta 1993. organizira ispunjavanje pristupnica i sazove osnivačka skupština podružnice. Rezultat je bio iznad očekivanja, oko 80% članova udruženja umirovljenika ispunilo je pristupnicu i prešao u Sindikat umirovljenika-Podružnica Pula, koja je na početku imala više od 3.000 članova.

Na izornoj skupštini SUH-a Pula, Ljubomir Šergo je izabran za predsjednika, Milan Mustač za tajnika i Neta Žiković za blagajnicu, uz još 8 članova u Predsjedništvu - koji su aktivno volontirali više od desetak godina, a neki rade još i danas.

Prva veća akcija bila je pomoći gladnima, pa smo zajedno sa Crvenim križem Pule iz donacija podijelili više od 700 paketa hrane, odjeće i obuću, te financijski pomagali koliko je bilo moguće - i tako svake godine, do završetka rata 1995.

Drugi važan zadatak koji je tih godina odradila SUH Podružnica Pula bile su akcije vezane uz zahtjev HZMO-u za obračun duga i obeštećenje umirovljenika. Takvih je zahtjeva bilo više od 12.000, a kako nitko nije odgovarao, pisale su se požurnice i žalbe; na kraju je bilo više od 3.000 tužbi, te se konačno donekle uspjelo izboriti za povrat duga. Bilo je potrebno organizirati javne proteste jer je situacija bila sve gora, mirovine su bile sve manje i pale su na 40% u odnosu na plaće, a k tomu su masovno umirovljenje i kupovina radnog staža sve više opterećivale mirovinski fond.

Evo što su novine objavile sutradan: M. Matković, piše u *Vjesniku*: „Svečanom sjednicom Glavnog odbora SUH je u petak obilježio petu godišnjicu djelovanja. SUH je osnovan u vrijeme promjena koje su zahtijevale novu organizaciju umirovljenika, a njegovo djelovanje je u ovih pet godina bilo usmjereno k poboljšanju položaja hrvatskih umirovljenika.“

Novi list, 27. rujna 1997. piše: „SUH, osnovan 18. kolovoza 1992. godine od prvog se dana borio za veće mirovine, izjednačavanje najniže miro-

Umirovljenici su se odazivali na svaki protestni skup sindikata, a posebno su važna dva skupa koje je organizirao SUH. Mi umirovljenici Pule i Istre organizirali smo mirni skup u Puli 5. rujna 1998. na kojem se okupilo više od 7.000 članova SUH-a i drugih sindikata. Taj je skup pozitivno odjeknuo u Istri, u cijeloj Hrvatskoj i šire.

Sudjelovali smo i na velikom prosvjednom skupu u SUH-a u Zagrebu gdje je bilo više od 15.000 umirovljenika, a samo iz Pule stiglo je 100 članova u dva autobusa.

Podružnica SUH-a Pula i danas prati situaciju u zemlji i nije nam problem priključiti se svakoj akciji, ako je u pitanju borba za poboljšanje života umirovljenika i starijih osoba.

Imamo vrlo aktivnu volontersku skrb za starije i nemoćne osobe. Za ovu aktivnost puno nam pomaže Grad Pula i Istarska županija. Uspjeli smo izboriti i besplatnu gradsku vožnju autobusom za najsiriomašnije umirovljenike i znatno niže cijene za sve starije osobe našega grada. Redovno se održavaju predavanja za umirovljenike i starije osobe na temu zdravlja, prevencije i liječenja najčešćih bolesti, zdrave prehrane i slično. Organiziramo druženja za određene prigode, za Dan žena 8. ožujka, za Dan starijih osoba i Novu godinu, gdje prisustvuje oko 300 osoba, a za Novu godinu i do 600 naših umirovljenika. Također organiziramo poludnevne, jednodnevne i višednevne izlete za umirovljenike i to lokalno po Istri, Primorju i cijeloj Hrvatskoj, dva do tri puta godišnje organiziramo izlete u inozemstvo, npr. u Italiju, Austriju, Sloveniju, Češku, Slovačku, Poljsku, Crnu Goru i BiH u kojima sudjeluje pedesetak umirovljenika. Tu se stiče veliko prijateljstvo među članovima.

Redovno pružamo pomoć pri ostvarivanju socijalnih prava za korisnike talijanskih mirovina u suradnji sa Patronatom INCA, za oko 1.200 osoba u Istri odnosno za oko 600 osoba pri našoj Podružnici.

Održavamo dugogodišnje prijateljstvo sa talijanskim Sindikatom umirovljenika SPI-CGIL. Naša Podružnica je 2003. godine pobratimljena sa Legom SPI-CGIL Trst-Centar i održavamo druženje barem jednom godišnje, a susreti u Trstu i sa ostalim Podružnicama Istre su stalni.

Naša Podružnica i njeno rukovodstvo je priznato i cijenjeno u gradu, te imamo moralnu i materijalnu pomoć Gradske uprave kao i Istarske županije. Prihvaćaju se naši programi i stalne aktivnosti. (Neta Žiković, predsjednica)

vine s najnižom plaćom, njihovo usklađivanje s kretanjem plaća, za besplatnu podjelu dionica i sudjelovanje umirovljenika u upravljanju mirovinskim fondovima.“

Slobodna Dalmacija, 27 rujna 1997.: „SUH je obilježio petu obljetnicu djelovanja. Predsjednik SUH-a Juraj Ivanković je u prigodnom referatu kazao da je SUH osnovan kao izraz potrebe organizirane borbe za umirovljenička prava i za bolji položaj umirovljenika.“

Od mnogobrojnih telegrama s dirljivim porukama, čestitkama i priznanjima, citirat ću samo jednu od tada već bivšeg predsjednika SSSH-a, Dragutina Lesara: „Svojom aktivnošću, jasnoćom stavova i zahtjeva, upornošću i istinskim sindikalizmom ne samo da ste opravdali osnivanje vašeg sindikata, nego i porazili sve skeptike.“

Danas, kad obilježavamo 20 godina neprekidnog rada, teško mi je povjerovati koliko toga je za nama.

Kako su „rasle“ podružnice

Naš pristup u članstvo najveće i najorganiziranije krovne sindikalne središnice - Savez samostalnih sindikata Hrvatske, bio je za nas mnogo korisniji nego što smo mogli očekivati. Već u startu, kao ravnopravan član sa sindikatima zaposlenika oslobodili smo se problema i teškoća koje su nas, uz borbu za ostvarivanje prava umirovljenika, opterećivale kao briga i obaveze, npr. kako osigurati materijalne prostorne i druge povoljnije uvjete za sve veću aktivnost nametnutu našim programskim zadaćama, ambicioznošću, stručnim i sposobnim kadrovima. Razgranata mreža SSSH-a - podružnice i županijska povjereništva na cijelom području Hrvatske i njihovi dužnosnici svesrdno su nas prihvatili, podržavali i pomagali u osnivanju naših teritorijalnih jedinica - podružnica. Tako se i naša djelatnost širila izvan Zagreba, ne samo putem sredstava javnog informiranja, nego i organiziranim programskim aktivnostima na širem području.

Kao predstavnik SUH-a sudjelovao sam u osnivanju podružnica kako slijedi: prvu SUH-ovu podružnicu osnovali smo 27. rujna 1993. u Đakovu, uz pomoć Ante Krajine, županijskog povjerenika SSSH-a. Za prvog predsjednika bio je izabran Mijo Krajtner, agilna, poduzetna i iskusna predvodnik đakovačkih umirovljenika, koji je, nažalost, prerano preminuo. Njegov rad nastavili su njegovi najbliži suradnici - Mijo Ćar i Petar Šutalo.

Već 10. studenog 1993. godine započela je radom podružnica u Puli, koja je nastala uz posebnu pomoć i brigu tadašnjih predstavnika Županijskog pov-

1996. Srećko Bijelić, popularan među umirovljenicima, govori na Trgu sportova

jereništva SSSH-a u Puli - Brune Bulića i Silvana Hrelje. Prvim predsjednikom postao je od ranije poznati sindikalni djelatnik Ljubo Šergo i njegov bliski suradnik Milan Mustać. Istim intenzitetom i uspješnom aktivnošću kasnije su nastavili (a i danas to čine) Neta Žiković i Vladimir Buršić.

Iste godine, 8. prosinca 1993. SUH se pojavio u Splitu osnivanjem podružnice čija je prva predsjednica bila, i danas vrlo aktivna Danica Tomić. Kao i u svim osnivanjima SUH-ovih podružnica u Splitu, realizaciju je inicirao, organizirao i u njoj sudjelovao splitski županijski povjerenik SSSH-a - Špiro Barčot.

U prosincu 1993. godine u Zagrebu se spontano okupio veći broj vojnih umirovljenika kojima su u to vrijeme umanjene mirovine u odnosu na iznose koji su im određeni prilikom odlaska u mirovinu. Međusobno su se organizirali kao klub vojnih umirovljenika, ali su se odmah priključili SUH-u pod nazivom Podružnica kluba vojnih umirovljenika. Pokretači i osnivači bili su Milivoj Boroša, Mladen Komorski i drugi. Prvi, a k tomu i današnji predsjednik Podružnice je Milivoj Boroša, rođen 1920. godine - vjerojatno i najstariji živući utemeljitelj SUH-a.

Naša stabilnost je, uz druge okolnosti koje su doprinosile jačanju ugleda i postizanju napretka, ostvarena i 1993. godine tijekom koje SUH-u pristupaju klubovi (podružnice) u kojima su se okupljali i učlanjivali zaposlenici poduzeća nakon odlaska u mirovinu (Kraš, Pliva, ZET itd.). SUH je njihovim pristupanjem ojačao i kadrovski; prva predsjednica iz Kraša, Milica Čavkić, kontinuirano djeluje u Glavnom odboru i Predsjedništvu. Iz Plive je došao dugogodišnji glavni

tajnik SUH-a, Tomislav Franković; iz ZET-a Juraj Jakopović; iz INA-e Matija Voščun, kasnije član upravnih tijela i dugogodišnji povjerenik Zagrebačkog gradskog povjereništva SUH-a.

U 1994. godini osnovano je više podružnica, među prvima podružnica u Sisku, uz posebne zasluge županijskog povjerenika SSSH-a Darka Idžakovića. Za predsjednika sisačke podružnice izabran je prim. dr. Željko Matagić, koji je tu dužnost obavljao sve do svoje prerane smrti 2010. godine. Uz posebnu angažiranost povjerenice SSSH u Zagrebačkoj županiji Đurđice Kahlina osnovana je podružnica u Velikoj Gorici, a prvi predsjednik Dragan Bačani je nažalost ubrzo preminuo, tu je dužnost kasnije obnašao Franjo Troha, a danas Ivan Mikušević.

U Vrbovcu je, također posredstvom Đurđice Kahlina osnovana podružnica 16.6.1995. godine, a njezin prvi i vrlo poduzetan i angažiran predsjednik bio je Ivica Crnković, kasnije član Glavnog odbora i potpredsjednik SUH-a. Kolega je, nažalost, preminuo upravo uoči proslave 20. obljetnice SUH-a. Na području Zagrebačke županije je vrlo rano, 11. ožujka 1995. osnovana podružnica u Donjoj Lomnici (V. Gorica), a prva i dugogodišnja predsjednica bila je Stanka Smolković. U Bjelovaru je osnovana podružnica 5. srpnja 1994., zahvaljujući angažiranosti povjerenika SSSH-a Zlatka Tušeka, a prva i dugogodišnja predsjednica bila je Angelina Belošević. Također među prvima osnovana je i podružnica u Roču, u Istri.

Na području grada Zagreba u zagrebačkoj četvrti Centar, podružnica je osnovana 21. lipnja 1995., na čelu koje godinama bila legendarna Ana Janja Grubor, a kasnije Renata Pavešić i Petar Vučinić. Pri poduzeću Tesla-Erikson osnovana je podružnica - klub, 21. studenog 1995., a predsjednik je bio Stjepan Tisaj, pa onda Zvonko Bašnec. Podružnica - klub u Zagrebačkom velenjsajmu djelovala je od 16. prosinca 1994. - prvi predsjednik bio je Ivan Maričić.

Mreža teritorijalnih jedinica - podružnica stupnjevito je bila sve veća, uz porast broja podružnica. Neke i danas aktivno i uspješno djeluju, iako su neke nestale, kao npr. u Hrvatskoj Kostajnici, Petrinji, Karlovcu.... Danas najviše članova imamo u Istri, Gradu Zagrebu, Slavoniji, Dalmaciji...

SUH - zajedništvo kao cilj

Nakon osam godina na čelu SUH-a, od 1992. do 2000. godine, prestao sam obnašati tu dužnost. Jednostavno, već sam se umorio, a SUH smo toliko zahukтали da smo si sami nametnuli nove zadaće, koje mi nije bilo lako i jedno-

stavno provoditi. Naše članstvo i umirovljenička javnost prepoznali su naš legitimitet i legalitet, te smo postali vodeća sindikalno-umirovljenička asocijacija. U prilog tim činjenicama govori i sve bolja suradnja s Maticom umirovljenika Hrvatske, naročito dolaskom Alojza Malogorskog.

S Maticom smo tada usuglasili stajališta i već pripremili dokumente za spajanje u jednu umirovljeničku udrugu koja se trebala nazvati Sindikat matice umirovljenika Hrvatske ili Matica sindikata umirovljenika Hrvatske, ali kad smo bili vrlo blizu realizacije, nadležno upravno tijelo MUH-a odbilo je prijedlog i sporazum o spajanju. Veze su oslabile, ali se suradnja povremeno poboljšavala, pa smo u nekim značajnijim akcijama djelovali zajednički - što ranije nije bio slučaj. Ipak, SUH se s kasnijim čelnicima - Vladimirom Lokmerom, nedavno preminulim Josipom Vincekom, glavnim tajnikom Brankom Cvetkovićem i drugim članovima upravnih tijela, i dalje trudio razvijati zajedništvo: nastavili smo definirati svoje odnose sporazumima o suradnji, od kojih je jedan takav i sada na snazi. Ideja o zajedničkoj organizaciji ostaje. Društvo "Hrvatski umirovljenik" bilo nam je bliskim suradnikom, ali se tiho gasilo i prestalo s radom.

Uvažavani od vlasti

Kako je vrijeme odmicalo, u naše je redove pristupilo sve više vrijednih, sposobnih i stručnih kadrova, tako da smo mogli djelotvornije podijeliti zaduženja. Učinili smo to osnivanjem posebnih radnih tijela (odbora) za zdravstvo, socijalnu skrb, mirovinsko invalidsko osiguranje, gospodarstvo, financije i sl. Na čelu tih odbora bili su umirovljenici koji su tijekom radnog vijeka obavljali slične poslove. Timski rad davao je sve bolje rezultate. Za svaki predviđeni zadatak ili zahtjev nadležnom ministarstvu ili nekom drugom upravnom tijelu nadležna radna tijela pripremala su stručne i argumentirane zahtjeve, koje su predstavnici SUH-a iznosili na razgovorima kod ministara, potpredsjednika Vlade, predsjednika Sabora, u Republičkom fondu mirovinsko-invalidskog osiguranja, zahtijevajući rasprave i rješenja konkretnih problema u svrhu poboljšanja materijalnog i socijalnog položaja umirovljenika.

Sada smo redovno prisutni u javnosti, posebno u javnim medijima - u njihovim posebnim emisijama za umirovljenike. Naravno, pojava vlastitog glasila znatno je pridonijela afirmaciji SUH-a. Započeli smo sazivanjem tiskovnih konferencija, redovitim nastupima SUH-ovih dužnosnika na HTV-u, radio-stanicama, izvješćima za dnevne i tjedne novine i sl., a naša međunarodna suradnja i

pristupanje Europskoj federaciji umirovljenika i starijih osoba (FERPA) bila je točka na "i".

Imenovanjem predstavnika SUH-a u Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje 2000. godine, koju poziciju držimo i danas, uspjeli smo ostvariti suradnju i uvažavanje SUH-a u toj gotovo najznačajnijoj ustanovi u kojoj se ostvaruju umirovljenička prava i interesi.

Naši predstavnici pozivani su i u Ustavni sud na raspravu o našim zahtjevima i u gotovo u sve druge ustanove kad bi se raspravljalo ili rješavalo umirovljeničke probleme. Postali smo organizacija koju se više ne može zaobići.

U nekoliko navrata tražili smo prijem kod predsjednika Republike, ali na-

šem zahtjevu u početku, osobito u ratno vrijeme, nije udovoljeno. Međutim, svake godine na Dan državnosti, Predsjednik je organizirao prijem predstavnika društvenog i javnog života u Republici Hrvatskoj, pa smo i mi SUH-ovci svrstani među predstavnike umirovljenika te smo tako sudjelovali na svečanostima, a kasnije i svečanim prijemima povodom Božića i Nove godine. Tom smo prigodom stjecali i osobna poznanstva koja su nam koristila u kasnijim susretima i prijemima na razgovore, za primanje naših podnesaka i njihovo rješavanje i sl.

**SINDIKAT
UMIROVLJENIKA
HRVATSKE**

savaz samostalnih
sindikata hrvatske

**ČINJENICE GOVORE
O ZAKIDANJU
UMIROVLJENIKA**

Vlada RH, uz potpunu podršku HDZ-ove većine u Hrvatskom državnom saboru vodi smišljenu i ciljanu politiku ograničavanja i umanjivanja radom stečenih mirovinskih prava. I to uporno i neprestano od početke 1993. godine do sada.

Umirovljenici su višestruko diskriminirani jer je na njih prebačen veći dio tereta obnovne, privatizacijske, mirovinske reforme i rata:

- ✗ mirovine su rasle dva i pol puta sporije od plaća
- ✗ troškovi života porasli su dva puta
- ✗ mirovine su porasle samo jedan i pol puta

Položaj umirovljenika svakoga dana je sve lošiji.

Prosječna mirovina iznosi samo 40% prosječne plaće, dok je 1991. godine iznosila oko 76%. Da bi danas mirovine došle na razinu propisanu zakonom, morale bi se odmah udvostručiti. Umirovljeni od srpnja 1993. godine Vladinim su uredbama zakini za 53 mirovine. Vlada je uporno odbijala priznati ove činjenice.

Ustavni sud ih je svojim odlukom od 12. svibnja 1998. godine uvažio i obvezao Vladu da ispunji nezavršene obveze prema umirovljenicima. Vlada ne samo što to nije učinila, nego i dandanas izigrava tu odluku Ustavnog suda.

S J E T I M O S E :

Za mirovine nije bilo novca, a bilo je za sanjati poduzeća i banke iz kojih je kapital isisan u privatne džepove (samo za sanaciju Dubrovačke banke otišlo je 3,5 milijarde kuna!). Zamislite koliko je bilo takvih slučajeva...

Sindikatu umirovljenika Hrvatske je iskoristio SVE zakonske i ustavne mogućnosti za obranu prava umirovljenika, ali je vlast ostala uporna u svojoj nehumanoj, samostalnoj i neustavnoj politici prema umirovljenicima.

Za što smo se borili, što smo izborili

Kad smo umjesto molbi,
počeli pokazivati zube,
otvorila su se vrata dijaloga i promjena.

*Piše: Ivan Nahtigal, drugi predsjednik
Sindikata umirovljenika Hrvatske*

Svatko ima svoja sjećanja na osnutak Sindikat umirovljenika Hrvatske 18. kolovoza 1992. godine, iz različitih prethodnih iskustava, tadašnjih zadaća... Sjećam se posebnog događanja koje je prethodilo okupljanju inicijativnog odbora i osnivačkoj skupštini SUH-a. Od kraja 1990. do polovice 1992. trajao je intenzivni proces raspada bivše Jugoslavije i osamostaljivanje njenih bivših republika u samostalne države, što je uvjetovalo intenzivnija preseljavanja stanovništva ("svatko svome jatuu..."). U Hrvatsku su se vraćali njeni građani razasuti po svim bivšim republikama, većinom po raznim gospodarskim objektima, ali i po savezним institucijama, najviše u graničnoj službi sigurnosti i carini, pa i u drugim tijelima državne uprave i vlasti. Većina tih povratnika imala je problem ugrožene egzistencije; ostali su bez prihoda jer je došlo do prekida platnog prometa. Tadašnji aktivisti umirovljeničke organizacije općine Centar u Zagrebu, u okviru ondašnje jedine umirovljeničke organizacije Saveza udruženja umirovljenika, pokojni Ana - Janja Grubor i Alija Hamzić omogućili su „povratnicima“ okupljanje u prostorijama Saveza u Preradovićevoj ulici br. 33 u Zagrebu. Dogovoreno je da se obratimo tadašnjem ministru nadležnom za umirovljenička pitanja gospodinu Josipu Jurasu, što je i učinjeno.

Ministar Juras je bio ozbiljan sugovornik. Pomogao je u rješavanju (doduše samo djelomično) pitanja mirovina hrvatskih državljana nastanjenih u Hrvatskoj, a koji su mirovine ostvarili u drugim republikama bivše federacije. Prvo, naredbom, a zatim zakonom, određena im je hrvatska mirovina u osjetno manjem iznosu od stvarno zarađene, ali je time ipak prekinuta neizvjesnost nastala prekidom platnog prometa. Odlaskom Josipa Jurasu na drugu dužnost, ionako te-

žak položaj umirovljenika dodatno je pogoršan, jer je novi ministar, gospodin Ivan Parač imao potpuno negativan stav prema umirovljenicima i njihovim problemima. U tijeku 1994. na tri pisma koja su mu upućena povodom drastičnog zakidanja mirovina uredbom o ograničavanju sredstava za mirovine, uopće nije odgovorio. Naše je predstavnike primio tek 17. siječnja 1995. kad je već znao da odlazi na drugu dužnost. Ni tada nije pokazao ni malo volje ili suosjećanja za umirovljeničku populaciju niti je htio barem pokušati ući u proces nalaženja boljih rješenja. Odbio je i zahtjev da se domovi umirovljenika izgrade ni novcem namijenjenim za mirovine vrte na raspolaganje mirovinskom fondu - domovi ostaju u Fondu socijalne skrbi "jer tako treba". Svoj vrlo negativni stav prema umirovljenicima nastavio je i na novoj dužnosti direktora HTV-a, zatvarajući taj medij Sindikatu umirovljenika.

Ipak, shvatili smo da je organiziranim nastupom moguće postići puno više, pa je uslijedilo okupljanje inicijativnog odbora za osnivanje sindikata umirovljenika. Postoji dokument "Popis osnivača SUH-a" od 18.08.1992. koji sadrži 40 imena, od kojih 37 s osobnim potpisom, iako je već na osnivačkoj skupštini bilo 75 sudionika.

Prve odluke, prvi dokumenti

Na osnivačkoj skupštini pod predsjedavanjem Grge Fajdetića, donesene su odluke o osnivanju Sindikata umirovljenika Hrvatske (SUH), o usvajanju Statuta SUH-a, o usvajanju Programске deklaracije, o pristupanju SUH-a Konfederaciji nezavisnih sindikata Hrvatske, o visini i raspodjeli članarine, te Odluka o izboru organa SUH-a, i to:

- a) predsjednik Skupštine Grga Fajdetić,
- b) Glavni odbor: Ana-Janja Grubor, Alija Hamzić, Juraj Ivanković, Matija Kolar, Dušan Marković, Ivan Nahtigal, Aleksandra Novak-Reiss, Dragutin Prstačić i Florijan Tisaj,
- c) Nadzorni odbor: Đuro Dukić, Marija Cvitaš, Danica Bajai
- d) predsjednik Glavnog odbora i Sindikata: Juraj Ivanković.

Na sljedećoj izbornoj skupštini, održanoj nakon dvije godine, sastav Glavnog odbora 'pojačan' je novim suradnicima, posebno predstavnicom "Kraša" Milićom Čavkić, koja je postala i ostala glavnom osobom za sektor socijalne skrbi i Slavkom Novoselom, našim dugogodišnjim financijašem. Tada je izabran i glavni tajnik SUH-a Tomislav Franković.

U iduće dvije godine od osnivanja posebno su razrađeni Statut i Pravilnik.

Statut SUH-a je prigodom svake redovite izborne skupštine razmatran i pri-

lagodavan potrebama usavršavanja uvjeta za organizaciju i rad od podružnica do središnjice SUH-a, uključujući i prijedloge aktualne Statutarne komisije za nastupajuću redovitu sjednicu Skupštine SUH-a.

Programska orijentacija SUH-a također je živi izdanak stanja i uvjeta u svim područjima od značaja i interesa za SUH. Prva **Programska deklaracija SUH-a**, usvojena na Osnivačkoj skupštini, a doradena na redovitoj sjednici treće skupštine SUH-a održanoj 14. listopada 1994. godine, odražava probleme tih godina. U dijelu o sustavnim pitanjima izražava se interes i namjera stalnog praćenja zakonodavnih aktivnosti u područjima mirovinskog osiguranja, zdravstva i zdravstvenog osiguranja, radnog zakonodavstva, socijalne skrbi i stambeno-komunalnih propisa. Traži se mirovinski sustav koji će štititi prava i interese umirovljenika i njihovo dostojanstvo te omogućavati razvoj i poboljšanje umirovljeničkog položaja sukladno općem razvoju i gospodarskoj moći zemlje; traži se usklađivanje visine mirovina s kretanjem plaća svih zaposlenih i povećanjem općeg blagostanja i standarda; traži se puna javnost u pripremama i donošenju propisa koji se tiču umirovljenika, javna rasprava o prijedlozima i analiza stajališta javnosti i posebno umirovljeničke populacije o prijedlozima tih propisa.

Usporedimo li zadatke i zahtjeve programske deklaracije SUH-a iz 1994. godine s Platformom SUH-a za razgovore s parlamentarnim strankama prije izbora u prosincu 2011. godine, osjetit ćemo isti duh u iskazanim težnjama za zaštitu prava umirovljenika i ostvarivanje njihovih temeljnih interesa, bez obzira na razlike u formulacijama i intenzitetu akcentiranja pojedini pitanja. Međutim, osjeća se bitna razlika u tome što je iz današnjih zahtjeva očito da je snaga kapitala i orijentacija na profit toliko ojačala da se više uopće ne postavljaju nekad znakovita socijalna pitanja, kao što su 1994. godine bili zadaci kojima će se SUH "osobito zalagati da se ostvari subvencioniranje stanarina i ostalih troškova stanovanja - struje, grijanja, plina i dr., da se umirovljenicima omogući prednost u dodjeljivanju praznih umirovljeničkih stanova te im se omogući otkup stanova pod povoljnijim uvjetima." Prevlast profita u slobodnom tržištu potisnula je socijalnu solidarnost.

Oštri zahtjevi

Na prvom Saboru SUH-a održanom 23. lipnja 1994. usvojen je **dokument "Usklađivanje legitimnih prava umirovljenika u Hrvatskoj"** koji sadrži opise dotadašnjih zakidanja mirovina i drugih nekorektnih ponašanja države prema umirovljenicima. Riječ je o kompleksnom materijalu u kojem su prikazani neprihvatljivi potezi države od 1990. do tog Sabora SUH-a, kroz zakidanje mirovi-

na, sužavanje financijske osnovice mirovina, neosnovano oporezivanje mirovina, dugovanja države mirovinskom fondu i prebacivanje njezinih financijskih obveza na leđa umirovljenika, kao i druga tada, pa i kasnije aktualna pitanja zdravstvene zaštite, devizne štednje, dioničarstva i nužnosti učešća članova SUH-a u upravnim tijelima institucija značajnih za umirovljenike - upravnim vijećima mirovinskih i zdravstvenih institucija i njihovih dioničarskih društava, investicijskim fondovima i domovima umirovljenika. Konstatirano je da u nekima od tih tijela ima umirovljenika koje su postavile neke druge institucije i koji nisu angažirani na zadacima našeg sindikata.

U ovom dokumentu ističe se da SUH raspolaže s odgovarajućim analizama, stručnim priložima i drugom dokumentacijom kojom se argumentiraju stavovi i ocjene SUH-a, a koje SUH nudi na uvid zainteresiranim državnim institucijama i odgovornim dužnosnicima.

Postavljeni su i zahtjevi:

- da se svakom umirovljeniku prizna razina stvarno zarađene mirovine, a ne isplaćeni dijelovi mirovine upišu u javni dug,
- da se na sve umirovljenike u Hrvatskoj primijene istovjetni zakoni, jednako i na sve različite grupacije iz iste kategorije umirovljenika (invalidi Domovinskog rata i NOR-a, vojni umirovljenici HV, bivše JNA i domovinske vojske i dr.)
- od države se zahtjeva da bude baš takva kako Ustav RH kaže - demokratska, socijalna i država vladavine prava, da osigurava primjenu zakona i zakonskih prava svih građana uključujući umirovljenike te da i sama izvršava svoje obveze u pogledu uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje,
- da se zakonom onemoguću isplatu plaća, ako nisu uplaćeni doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje,
- da se ukine porez na mirovine, jer je već jednom plaćen na sredstva od kojih se formira doprinos za mirovinsko osiguranje,

kao i niz drugih zahtjeva među kojima i oslobađanje od participacije u zdravstvenoj zaštiti umirovljenika i njihovih obitelji.

Ovaj dokument sa stavovima, ocjenama i zahtjevima SUH-a upućen je Saboru i Vladi RH i ministarstvima rada i socijalne skrbi, financija, zdravstva, graditeljstva i zaštite okoliša te zavodima za mirovinsko i za zdravstveno osiguranje.

Ovi su zahtjevi prošireni i potvrđeni na Drugom saboru SUH-a održanom 18. prosinca 1995. godine **Rezolucijom o položaju hrvatskih umirovljenika**, koja u uvodnom predtekstu kaže: "Položaj hrvatskih umirovljenika je već duže vrijeme izuzetno težak prvenstveno zbog vrlo niskih mirovina kojima većina

umirovljenika jedva uspijeva preživljavati, a to je posljedica sustavnog višegodišnjeg zakidanja mirovina u odnosu na prava zajamčena zakonom”.

SUH je 20. prosinca 1994. uputio **pismo zastupnicima** Hrvatskog sabora s obavijesti da je organizirao **potpisivanje peticije** kojom se traži da Sabor RH na sjednicama svojim domova i radnih tijela raspravi o cjelini problematike umirovljenika u Hrvatskoj te da utvrdi konkretne zaključke i odredi zadaće izvršnih organa s rokovima izvršenja i da osnuje zajedničku stalnu stručnu komisiju predstavnika Sabora i Vlade RH, uplatitelja doprinosa i SUH-a, za praćenje ove problematike i predlaganje mogućih zadovoljavajućih rješenja. U tom momentu peticiju je već potpisalo više od 30.000 umirovljenika. Uz obavijest je išlo i upozorenje: “Ako dođe do odluke da država ni u 1995. godini ne uplati doprinose za mirovinsko osiguranje koje je po zakonu dužna podmiriti iz državnog proračuna, oštetit ćete mirovinski fond za oko milijardu kuna, što će se ipak naplatiti, ali od umirovljenika, a ne od države...”

15.000 umirovljenika na ulicama Zagreba

Ignoriranje stajališta i argumentacije umirovljeničkih organizacija prvenstveno SUH-a, dovelo je do toga da je SUH, uz sudjelovanje Društva Hrvatski umirovljenik i samo manjeg dijela Matice umirovljenika Hrvatske, organizirao **mirni javni prosvjed umirovljenika u Zagrebu**. Okupilo se oko 15.000 umirovljenika iz cijene Hrvatske, pristiglih vlakovima i autobusima. Skup je održan 23. studenog 1996. godine na Trgu sportova.

U **“Zahtjevnici hrvatskih umirovljenika”** usvojenoj na prosvjednom skupu, pod prvom točkom se objašnjava zašto umirovljenici prosvjeduju: “I. Vlada RH ne poštuje i ne provodi zakone, a posljedice snose umirovljenicizakinuti za trideset i pol mjesečnih mirovina putem uredbi kojima su 1993. nezakonito ograničena sredstva za mirovine, sve do studenog 1996., a stariji umirovljenici, zakinuti su za još osam i pol mjesečnih mirovina zbog nepotpune preindeksacije u 1991. i 1992. godini, ...za od države neuplaćenih 6 milijardi kuna zakonom određenih doprinosa iz državnog proračuna mirovinskim fondovima, ... za drastično zaostajanje životnog standarda umirovljenika od srpnja 1993. do kolovoza 1996. u kojem razdoblju su plaće porasle za 301 % a mirovine samo za 75,8 % dok su troškovi života porasli za 156,3%, te zato što je mirovina 1996. godine iznosila svega 43,8% od one koja je po zakonu pripadala...” I u ovom dokumentu se ponavljaju gotovo isti ranije postavljeni zahtjevi.

Prvi susret s HDZ-om oči u oči

Sindikata umirovljenika Hrvatske, Matica umirovljenika Hrvatske i Društvo Hrvatski umirovljenik zajedno su početkom 1998. tražili od glavnog tajnika HDZ-a da omogući sastanak predstavnika umirovljeničkih udruga s Odborom HDZ-a za pitanja umirovljenika (za koji smo iz tiska saznali da je netom bio osnovan), a u vezi mirovinske reforme. Kao predložak za sastanak dostavili smo otvoreno pismo zastupnicima Hrvatskog sabora, te amandmane na tekst prijedloga zakona kojeg je Vlada RH pripremila za drugo čitanje.

Umjesto s Odborom, ponuđen nam je sastanak s čelnicima HDZ-a: glavni tajnik Ivan Valent; potpredsjednik glavnog odbora HDZ-a Nikica Valentić; potpredsjednik Središnjeg odbora HDZ-a i koordinator Odbora za udruge Ivan Jarnjak; član Glavnog odbora HDZ-a Joso Škara; članica Glavnog odbora HDZ-a Vera Stanić te Ante Škember iz Fonda MIORH-a. S umirovljeničke strane došli su iz SUH-a Ivan Nahtigal i Stjepan Krajačić, iz Zajednice udruga Matice umirovljenika Hrvatske Alojz Malogorski i Josip Sudec te predsjednik društva Hrvatski umirovljenik Ivan Maričić. Sastanak je održan u Glavnom tajništvu HDZ-a 17. travnja 1998. i trajao je više od dva sata. Bio je to sastanak koji je pokrenuo neke stvari.

Krenuli smo oštro, izlistavajući sve ocjene o politici HDZ-a prema umirovljenicima i zahtjeve u odnosu na tu politiku, naglašavajući da je politika HDZ-a prema umirovljenicima loša, a time i loš odnos vlasti. Ustvrdili smo kako se reforma mirovinskog sustava ne smije provoditi uglavnom na teret umirovljenika. To smo dokumentirali podacima kako su od početka restrikcija 1993. do kraja 1997. plaće porasle za 389%, troškovi života za 170%, a mirovine za samo 132%. Privremena ograničenja pretvorena su u trajno zakidanje; uporno se negiraju dugovi umirovljenicima nastali od preindeksacije 1991. i 1992. uredbama Valentićeve Vlade i zakonom 1997. iako je riječ o evidentnim činjenicama. Negiraju se čak i dugovi državnog proračuna mirovinskim fondovima (tada već 7,3 milijardi kuna), iako su uredno evidentirani u godišnjim financijskim izvješćima RF MIORH i u izvještaju Državne revizije. Pravni sustav sluša diktat poli-

tike, pa je Ustavni sud godinama izbjegavao ocijeniti ustavnost i zakonitost famoznih uredbi. MIORH nije izdavao rješenja o zakidanjima odnosno o dugovima, pa se nije ni mogao pokretati pojedinačni upravni postupak. Iznijeli smo cijeli niz primjera, prigovora i prijedloga.

Podsjetili smo kako je delegacija SUH-a još krajem 1993. bila kod Škegre, koji je rekao je da ne može učiniti ništa u pogledu vraćanja 72% zakinutih mirovina prvom uredbom, ali je obećao da će nadalje mirovine pratiti plaće, što nije ostvareno. Rekli smo kako je 1994. delegacija SUH-a bila kod Milasa, baš bez ikakvih rezultata, te kako je tek nakon peticije koju smo organizirali 1995., problematika umirovljenika stavljena na dnevni red Sabora. I tadašnja je rasprava, iako je dobro krenula, bila ubrzo razvodnjena zbog Šeksa koji je disciplinirao glasovanje zastupnika. Niti Predsjednik Republike nije htio primiti umirovljeničke predstavnike na radni razgovor.

Od HDZ-ove ekipe oštro smo zatražili neke stvari koje danas djeluju nerealistično, kao npr. da se reformama dosegne razina mirovine od barem 75% prosječne neto plaće; da se usklađivanjem ne smanjuje realna vrijednost mirovina; da umirovljenici sudjeluju u tripartitnim tijelima odlučivanja u fondovima itd.

S druge strane stola čule su se miroljubive riječi: Jarnjakova izjava kako postoji politička volja za popravljnje položaja umirovljenika; Valentićevo uvjeravanje kako umirovljenici jesu prioritet jer će se to inače osjetiti na izbornim rezultatima; na kraju i Valenta koji je ustvrdio kako ima prostora za povrat dijela duga umirovljenicima.

Prvi realni rezultat prihvatljiv umirovljenicima, za razliku od uobičajenih maglovitih obećanja, bilo je 1998. donošenje Zakona o prenošenju sredstava iz državnog proračuna mirovinskim fondovima (vraćanje oko 7,5 milijardi kuna) što je svaki umirovljenik osjetio kao povećanje mirovine za 6% od lipanjske osobne mirovine uz dodanih stotinu kuna.

Kucanje na saborska vrata

SUH se često obraćao **Odboru za rad socijalnu politiku, zdravstvo, obitelj i mladež** Hrvatskog sabora kao matičnom saborskom tijelu za umirovljenike, koji je ozbiljno, principijelno i sukladno Ustavu i zakonu razmatrao zahtjeve SUH-a i zauzimao odgovarajuće stajalište. Posebno su se u tome istakli zastupnici Mato Arlović, Ivan Matija, Srećko Bijelić, Vilim Herman i Josip Pankreć. Kako bismo preskočili brojne prepreke, SUH se neposredno obraćao svakom zastupniku Zastupničkog doma. Primjerice, svima smo dostavili Zahtjevnici SUH-a iz

listopada 1994. te brojne podsjetnike.

U pismu svim zastupnicima Zastupničkog doma od 19. srpnja 1995. ukazali smo da osnovni uzroci teškog položaja umirovljenika nisu u propustima mirovinskog fonda na što ukazuje Državna revizija, nego u ponašanju Vlade RH prema umirovljenicima i najviše u neizvršavanju obveza države na plaćanje mirovinskog doprinosa za slučajeve određene zakonom. Podsjetili smo i na neisplaćene dugove države mirovinskim fondovima.

O tadašnjem stanju ilustrativno govori činjenica da smo prije traženog nastavka rasprave u Saboru, ponovno pismom od 24. srpnja 1995. zamolili svakog zastupnika da se više ne odgađa donošenje zaključaka, već da se prihvate makar oni koje je predložio Odbor. Naime, bili smo zadovoljni kako je Zastupnički dom obavio raspravu, iscrpno i po umirovljenike povoljno, usprkos Šeks-ovim diverzijama. Na kraju nismo uspjeli. Stranačka disciplina je pobijedila.

Počinje borba za povrat duga umirovljenicima

Na prijedlog SUH-a i drugih predlagača, među kojima Društva Hrvatski umirovljenik i Matice umirovljenika, te Hrvatske stranke umirovljenika, Ustavni sud je 12. svibnja 1998. donio Odluku o ukidanju pet članaka Zakona o usklađivanju mirovina kojim se htjelo legalizirati nezakonito odstupanje od usklađivanja mirovina s kretanjem plaća u razdoblju od 1993. do 1998. Posljedica toga je bila obveza da se obračunaju dugovi države umirovljenicima i zakonski odredi način njihovog vraćanja.

SUH se aktivno uključio u predizborne pripreme 1999. godine. U uskoj suradnji s Forumom seniora SDP-a i kontinuiranim kontaktima s Feodorom Krelijom, predsjednikom tog foruma, ostvarili smo dobre radne kontakte i s uglednim grupama umirovljenika koji su bili članovi oporbenih stranaka: SDP, HSLS, HNS, HSS, Istarskog demokratskog sabora i Liberalne stranke Hrvatske. Snabdijeli smo ih materijalima sa stavovima SUH-a i dogovorili se o konkretnim aktivnostima u njihovim strankama. U svemu tome uz bok nam je stalo i aktiviralo se Društvo Hrvatski umirovljenik, sa predsjednikom Ivicom Maričićem. Dobru suradnju imali smo i sa Zajednicom udruga Matice umirovljenika, pod vodstvom Alojza Malogorskog.

Osobito je bila značajna suradnja unutar našeg Saveza samostalnih sindikata Hrvatske, preko čijeg Međunarodnog odjela nam je omogućena izrada i tiskanje „Crne liste protiv umirovljenika“ i drugog materijala s našim zahtjevima.

Na kraju potpisujemo Zajedničku izjavu Socijaldemokratske partije Hrvatske (SDP) i Hrvatske socijalno liberalne stranke (HSLS) sa Sindikatom umirovljeni-

ka Hrvatske, Društvom Hrvatski umirovljenik i Zajednicom udruga Matice umirovljenika i "Socijalni ugovori o ostvarivanju stečenih prava umirovljenika na temelju mirovinske organizacije", kao aneks Ugovoru za pravednu Hrvatsku što su ga potpisali SSSH i oporbena koalicija HNS-a, HSS-a, Istarskog demokratskog sabora i Liberalne stranke Hrvatske.

Tada je HDZ je izgubio izbore. Umirovljenici su razumjeli kako treba glasati u svom interesu. Na inicijativu novog ministra rada i socijalne skrbi Davorka Vidovića pripremio sam **"Projekt za početak otklanjanja diskriminacije umirovljenika"** koji su usvojili SUH, Matica, Društvo Hrvatski umirovljenik i Forum seniora SDP. Osim čelnika ovih udruga na sastanku 19. ožujka 2000. bili su potpredsjednici Vlade RH Slavko Linić i Željka Antunović, ministar Davorko Vidović, te brojni drugi novi dužnosnici i stručnjaci.

Država priznala dug

Odlučeno je da se imenuje stručna radna grupa predstavnika Vlade RH i umirovljeničkih udruga koja treba pripremiti zakonsko rješenje o tri bitna pitanja: 1/ razina mirovina koja pripada po zakonu sukladno Odluci Ustavnog suda, 2/ povrat dugova umirovljenicima i 3/ izvori financiranja.

Razinu mirovina trebalo je odrediti za lipanj 1998. jer su se do tog datuma događala sva neustavna odstupanja od zakona navedena Odlukom Ustavnog suda. To znači da je trebalo obračunati usklađivanje mirovina s kretanjem plaća od srpnja 1993. do lipnja 1998. čime bi se otklonila zakidanja mirovina u tom razdoblju.

Dug države umirovljenicima nastao je time što: a) nije izvršena preindeksacija 1991. i 1992. u iznosu od 15,47% za te godine; b) najveće zakidanje mirovina po uredbama o ograničavanju sredstava za mirovine dogodilo se poslije srpnja 1993. (radi se o iznosu od 53 tekućih mjesečnih mirovina); c) zbog prelaska obračuna sa neto na bruto iznose od 1.1.1994. došlo je do znatnijih razlika među mirovinama ostvarenim na jednakim čimbenicima (staž, plaća i dr.) prije i poslije tog datuma, što se moralo ispraviti; d) u dug ulaze i razlike između onog što je isplaćeno i onog što je trebalo isplatiti prema Odluci Ustavnog suda.

Tražili smo od Vlade RH tj. Vlade koalicije oporbenih stranaka koja je zamijenila vladavinu HDZ-a, privremeni Zakon o provođenju Odluke Ustavnog suda od 12. svibnja 1998. jer su tom Odlukom jasno definirani zadaci otklanjanja zakidanja mirovina nastalog neprimjenjivanjem zakonske odredbe o usklađivanju mirovina s kretanjem plaća svih zaposlenih, kao i otklanjanja razlika među mirovinama ostvarenim na jednakim elementima ali u različitim razdobljima

- prije i poslije 1994. Vlada je krenula tim putem, ali je odustala od obveze usklađivanja mirovina po zakonu (vjerojatno bježeći od većih troškova), a pripremila je "Zakon o povećanju mirovina radi otklanjanja razlika u razini mirovina ostvarenih u različitim razdobljima". Ovim zakonom razlike nisu potpuno otklonjene ali je ipak znatno poboljšao položaj umirovljenika jer su mirovine oko 600.000 umirovljenika povećane za 20% i za još oko 150.000 umirovljenika povećane za 0,5 do 17%. Udio prosječne mirovine u prosječnoj plaći time je 2001. godine porastao sa 37% na 46%. Nažalost, zamjenska stopa je iste godine srušena na oko 42% zahvaljujući "švicarskoj formuli" usklađivanja mirovina. Sad kad ovo pišem (kolovoz 2012.) zamjenska stopa ima tendenciju pada i klizi ispod 39%.

Prva Vlada RH koja je bez rezerve priznala sve obveze koje nameće Odluka Ustavnog suda od 12. svibnja 1998. bila je Vlada Ive Sanadera. Da bi dobio mandat predsjednika Vlade, Sanader je morao potražiti pomoć Hrvatske stranke umirovljenika. HSU je tu pomoć uvjetovala odlukom Vlade da donese Zakon o provođenju Odluke Ustavnog suda od 12. svibnja 1998. Pregovore u 2004. u ime Vlade vodila je tadašnja potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor, a u ime HSU i udruga umirovljenika ja, iako nisam bio član ni jedne stranke. U pregovorima smo morali prihvatiti neke kompromise: prvo, da se ne obračuna kamata nego da se odredi obeštećenje na ime kamate za utvrđene 2 milijarde i 300 milijuna, drugo - da se isplate po zakonu o prenošenju sredstava iz budžeta mirovinskim fondovima od oko 7,5 milijardi (iz čega je išlo povećanje od 100 kn + 6% od lipanjske mirovine 1998.) uračunaju kao dio otplaćenog duga države, isto i povećanje mirovina od 0,5% do 20% za otklanjanje razlika u mirovinama. Time je ukupna svota koju je trebala država isplatiti smanjena na 13,8 milijardi kuna, isplativo u narednih 8 godina. Međutim, i ta suma je smanjena jer su mnogi umirovljenici prihvatili ponudu Vlade da im odštetu isplati već u tijeku naredne 2 godine ako prihvate da im se isplati samo 1/2 duga.

Ovim je završen ciklus aktivnog angažiranja SUH-a, drugih umirovljeničkih udruga i HSU, zasnovan na Odluci Ustavnog suda od 12. svibnja 1998. za povrat nezakonito oduzetih sredstava za mirovine. Taj ciklus počinje 30 studenog 1993. kada je SUH, i uz druge udruge, uputio prijedlog za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Uredbe o ograničavanju sredstava za mirovine, a završava u 2006. godini kad je osnovan i počeo funkcionirati Umirovljenički fond za obeštećenje umirovljenika. Iako država nije vratila sve što je uzela umirovljenicima, niti će ikada vratiti, ipak se u eri priprema za ulazak u Europu otarasila imidža zemlje u kojoj se ne poštuje odluka Ustavnog suda. Taj proces je trajao 13 godina.

Spašavanje novih umirovljenika

Istodobno dok smo se borili za povrat duga tzv. starim umirovljenicima, potpuno je zanemareno stvarno stanje i veoma loš položaj i perspektiva novih umirovljenika. Tzv. "stari" umirovljenici od prije 1999. godine (njih 580.517) imali su udjel mirovine u prosječnoj plaći od 44,32%, a umirovljeni poslije 1. siječnja 1999. (njih 507.519) samo 36,04%. Razlika u njihovim mirovinama bila je 18,8% na štetu novih.

SUH se stoga zajedno s drugim umirovljeničkim udrugama i strankama izborio za **uvođenje posebnog mirovinskog dodatka**, ali samo korisnicima koji su ostvarili mirovinu počevši od 1. siječnja 1999. ili kasnije, ili će je tek ostvariti. Dodatak se odredio u rasponu od 4% do 27% od visine pripadajuće mirovine, ovisno o godini u kojoj je ostvareno pravo na mirovinu (Zakon o dodatku na mirovine ostvarene prema ZOMO, stupio na snagu 7. kolovoza 2007.) Time nije ostvaren naš zahtjev da se novi umirovljenici potpuno izjednače sa starijima, umirovljenicima prije 1991., ali je postignut tada maksimalno mogući rezultat. Ponavljano smo tražili uključivanje mirovinskog dodatka u mirovinu, te je nakon upornih zahtjeva, donošenjem dopuna Zakonu o dodatku na mirovine ostvarene 2011. godine, od 1. siječnja 2012. dodatak postao sastavni dio mirovine.

SUH je ukazao i na diskriminaciju žena, koje čine preko polovice (oko 56%) broja umirovljenika, u prosjeku su obrazovanije od muških umirovljenika a ipak je prosječna "ženska" mirovina novih umirovljenica za 18% niža od muških,

dok je najgore stanje s novim prijevremenim umirovljenicama koje imaju čak 25% nižu mirovinu od muških prijevremeno umirovljenih „kolega“. Ponosni smo jer je prošao i naš prijedlog da se prijelazno razdoblje za povećanje dobi za umirovljenje za žene podigne na 20 godina.

Uspjeli smo i da se poboljšaju **invalidske mirovine djelomice zaposlenim invalidima** zbog profesionalne nesposobnosti za rad, povećanjem mirovinskog faktora s 0,3333 % na 0,5%, odnosno za one kojima je ova mirovina prouzročena povredom na radu ili profesionalnom bolešću s 0,5% na 0,6667%. Time je ova invalidska mirovina zbog profesionalne nesposobnosti za rad povećana za oko 48%.

Na naš zahtjev je ispravljeno i kontraproduktivno rješenje po kojem je **najniža mirovina** za staž preko 30 godina vrijedila upola manje nego za staž do 30 godina (51,16 kn po godini staža), odnosno došlo je do izjednačenja na viši iznos. Neposredno poboljšanje svog položaja navedenim rezultatima osjetilo je oko 260.000 umirovljenika (”novih” oko 196.000 prijevremeno starosnih oko 60.000, djelomice zaposlenih invalida rada s mirovinom zbog profesionalne nesposobnosti preko 3000) čemu treba dodati veći broj korisnika najniže mirovine. Veliki uspjeh umirovljeničkih udruga.

Neka nova Vlada, neke iste priče

HDZ-ova Vlada je u svoja dva mandata (do prosinačkih izbora 2011.) znatno smanjila umirovljenička primanja, na svega 27,4% udjela prosječne bruto mirovine u prosječnoj bruto plaći, što je pri dnu europske ljestvice i čime je više od 60% umirovljenika dovedeno u siromaštvo odnosno u zonu ugroženosti od siromaštva jer su im mirovinska primanja manja od 60 posto medijana plaće. Vlada je to postigla: uvođenjem krznog poreza, zvanog ”harač”; zakonom o posebnom zdravstvenom dodatku dijela umirovljenika; umanjivanjem ”povlaštenih” mirovina za 10%; izračunom mirovina na temelju II. stupa MO; povećanjem penalizacije prijevremenog umirovljenja, te suspenzijom usklađivanja mirovina u 2010. i 2011. godini; povećanjem dobi za umirovljenje za žene, povećanjem PDV-a na 23% itd.

Tadašnja opozicija, a sadašnja nova vlast napala je, primjerice, donošenje zakona o posebnom zdravstvenom osiguranju, jer je ne samo nepravedan nego i izrazito diskriminatorski. Svaka diskriminacija u Hrvatskoj je protuustavna, stoga je naš SUH zatražio od Ustavnog suda ocjenu ustavnosti tog zakona. Ustavni sud do sada (kolovoz 2012.) nije reagirao, iako je prijedlog za ocjenu ustavnosti upućen još 2009. godine. Ni sadašnja vlast još nije uputila prijedlog

za ukidanje tog zakona, što je prije izbora glasno obećavala. To govori o uobičajenom modelu ponašanja (svake) vlasti.

Glavni odbor Sindikata umirovljenika Hrvatske se 11. travnja 2012. obratio pismom predsjedniku Vlade RH, gospodinu Zoranu Milanoviću, koje je dostavljeno i ministru rada i mirovinskog sustava Mirandu Mrsiću, te nadležnom saborskom odboru i Klubu zastupnika HSU-a. Pismom je upozoreno na stupanj osiromašivanja umirovljenika i predloženo da se promjene elementi sustava MO koji neminovno vode u siromaštvo:

- da se ukine važeća švicarska formula usklađivanja mirovina, jer obara vrijednost mirovine godišnje za najmanje 1% , te da se zamjeni formulom usklađivanja mirovina s porastom plaća, a kada tog porasta nema, onda s porastom troškova života, te dodatnim jednogodišnjim povećanjem u skladu s povećanjem BDP-a;
- da se ispravi nezakoniti obračun prve aktualne vrijednosti mirovine (AVM) jer se umanjeње prvog obračuna automatski prenosi na svaku narednu godinu. Prva AVM je izračunata tako da iznosi samo 56% od stvarne (trebalo je iznositi 62,37 kn a određena je u iznosu od 35,16 kn);
- potpuno izdvajanje svih posebnih mirovinskih prava iz sustava i proračuna međugeneracijske solidarnosti; za sve mirovine temeljene na radu nužno je osnovati jedan jedinstveni mirovinski sustav; pitanja socijalne skrbi potrebno je odvojiti od mirovinskog sustava iz rada;
- potpuna reforma i depolitizacija mirovinskih fondova drugoga stupa.

Ustavna je obveza svih državnih institucija da odgovore na prijedloge ili zahtjeve građana i njihovih udruga. Odgovore na navedene prijedloge dobili smo nakon višemjesečnog čekanja i to od nadležnog ministra Mrsića. Razumljivo i očekivano, svi su odgovori bili u duhu nijekanja zasnovanosti i opravdanosti naših zahtjeva. I tu bitka tek počinje. Ali smo sigurni u naš uspjeh, jednostavno zato jer smo - u pravu.

Možda me najviše veseli što su dokinuta dva paralelna mirovinska sustava: jedan za "obične" radnike, po kojem ni 40 godina radnog staža u kojima su uplaćeni svi doprinosi za mirovinsko osiguranje nije dovoljno za punu starosnu mirovinu ukoliko zaposlenik nema 65 godina života i - drugi za elitu, po kojem je moguć ekstreman slučaj da zastupnik dobije mirovinu u iznosu od 85% od posljednje mjesečne plaće neovisno o mirovinskom stažu, godinama života i vremenu obnašanja zastupničke dužnosti. Trebalo je dočekati pobjedu SDP-ove koalicije na izborima u prosincu 2011. godine da bi 26. siječnja 2012. konačno bio izmijenjen Zakon o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru, tako što se članak 8. tog zakona mijenja i glasi: "Zastupnik nakon prestanka zastup-

ničkog mandata ostvaruje pravo na mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, dakle prema ZOMO koji važi za sve zaposlenike. Time je paralelni mirovinski sustav za elitu stavljen van snage i uvedeno načelo jedinstvenog zakonskog reguliranja mirovina radnika. To smatram i svojom osobnom pobjedom u nizu od 20 godina kontinuirane borbe za prava umirovljenika, od čega nekoliko i na mjestu predsjednika. Korak po korak? Presporo? Možda, ali kad ovako sjedim s perom u ruci i pokušavam se prisjetiti naših najvećih uspjeha i učinaka, imam pouzdan osjećaj da sam barem polovicu velikih pobjeda - zaboravio i izostavio. A sigurno smo, svi mi zajedno, na svim razinama organizacije, učinili mnogo toga za dostojanstvo, sigurnost, blagostanje i sreću umirovljenika.

POPIS UTEMELJITELJA SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE

1. Danica Bajai	21. Mladen Komorski
2. Ružica Bedić	22. Josip Kovačević
3. Milivoj Boroša	23. Jaroslav Kuddera
4. Anđelka Brčić	24. Dušan Marković
5. Marija Cvitaš	25. Olga Matjašić
6. Marija Čor	26. Mato Mažuran
7. Antanas Denić	27. Stjepan Meglić
8. Josip Dinjan	28. Dragutin Mohunski
9. Slavko Dokić	29. Ivan Nahtigal
10. Đuro Dukić	30. Aleksandra Novak-Reiss
11. Grga Fajdetić	31. Ivka Papić
12. Miroslav Fičko	32. Vladimir Perlić
13. Andrej Gavrilović	33. Franjo Petrušić
14. Janica Giorgini	34. Dragutin Prstačić
15. Ana - Janja Grubor	35. Irena Startz
16. Alija Hamzić	36. Florijan Tisaj
17. Juraj Ivanković	37. Jelena Tkalčević
18. Stjepan Juranić	38. Cvjeta Trošelj
19. Milan Kapac	39. Branko Ukropina
20. Matija Kolar	40. Barbara Wolf

Stjepan Krajačić: Nenapisana sjećanja

„Moj dolazak u Sindikat umirovljenika Hrvatske vezan je uz godinu nakon što je osnovan. Bilo je to razdoblje velikih ambicija, kad se SUH postavio paralelno uz Maticu umirovljenika Hrvatske i najavio borbu za zaštitu i ostvarivanje prava umirovljenika i njihovih legitimnih interesa - mirovina, zdravstvene zaštite, socijalne skrbi, kao i drugih prava umirovljenika te svih starijih osoba.

Naime, tadašnje Predsjedništvo SUH-a je, raspravljajući o problemima ostvarivanja zdravstvene zaštite, a posebno o tek uvedenoj nepodnošljivoj participaciji za zdravstvenu zaštitu za većinu umirovljenika, postavilo pitanje tko bi mogao elaborirati ovaj problem. Kako bi pokrenuli kampanju za ukidanje participacije, pokojna prim. dr. Aleksandra Novak-Reiss, predsjednica Odboru za zdravstvo SUH-a, dobila je odgovor od prim. dr. Damira Bartolovića koji je rekao: „Znam ja jednu osobu koja dobro poznaje to područje.” I tako su me nazvali i zamolili da napišem preglednu informaciju s argumentima, koja je odlično ocijenjena. SUH je još imao sjedište u Preradovićevoj ulici, pozvali su me da dođem, učlanio sam se, te sam odmah kooptiran u Predsjedništvo Glavnog odbora SUH-a. Ubrzo sam izabran za jednog od potpredsjednika, kasnije i zamjenika predsjednika, da bi na IX. Skupštini SUH-a 30. studenoga 2004. godine bio izabran za predsjednika SUH-a.

Bio je to za mene značajan događaj, u prvom redu odgovornost da jednu već afirmiranu i prepoznatljivu umirovljeničku udrugu nastavim voditi u borbi za ostvarenje legitimnih prava njegovih članova, kao i šire cijele umirovljeničke populacije.

Koje su bile ondašnje, a koje su sadašnje glavne karakteristike razdoblja mog predsjednikovanja u SUH-a?

Prije svega odluka o prihvaćanju dužnosti predsjednika vezana je uz moje poznavanje problematike sustava mirovinskog osiguranja, zdravstvene

zaštite i zdravstvenog osiguranja i socijalne skrbi, a posebno socijalnih problema umirovljenika i starijih osoba. Naime, upravo je SUH 1998. godine proveo takvo znanstveno istraživanje, u čemu sam bio jedan od sudionika, tako da mi je socijalna slika umirovljenika Hrvatske, a posebno starijih osoba, dobra poznata. Mislim da sam bio stručan i spreman za taj zadatak.

Moj mandat predsjednika vezan je uz razdoblje kada su mnoge akcije već započete odnosno dovršene, bilo preko SUH-a od 1993. godine podnošenjem tužbe Ustavnom sudu, bilo donošenjem Odluke Ustavnog suda RH o postojanju duga i kasnijem Zakonu o provođenju odluka Ustavnog suda RH o pravima na obeštećenje i drugih aktivnosti, bilo Koordinacijom umirovljeničkih udruga, bilo preko parlamentarne stranke Hrvatske stranke umirovljenika (koja je potpisala značajni Sporazum 3. prosinca 2003. s vladajućom strankom - HDZ-om).

Ipak, zahvaljujući aktivnostima svih tijela Skupštine SUH-a i pojedincima, za vrijeme mog mandata ostvarena su značajnija pitanja koja su imala veliki doprinos za poboljšanje materijalnog položaja umirovljenika. Na žalost, iako smo slavili ukidanje omražene „švicarske formule“ za usklađivanje mirovina, zadovoljstvo nam je trajalo samo 18 mjeseci, jer je usklađivanje prema plaćama opet vraćeno na „formulu“. Isto tako, odbitak za prijevremene mirovine je samo privremeno smanjen, da bi opet bio vraćen. Puno je toga što smo samo kratkotrajno popravili... ali zadovoljan sam onime što smo postigli u odnosu na dio novih umirovljenika i što je uveden dodatak na mirovinu. No, ostaje još previše kategorija novih umirovljenika kojima mirovine postaju sve niže. Čeka nas još jako puno posla.“

Bile su to riječi Stjepana Krajačića u prigodi nakon izbora za predsjednika SUH-a u drugom mandatu. Na žalost, njegova sjećanja ostaju neapisana, jer je 12. prosinca 2011. iznenada preminuo, a sigurno je mogao dopuniti sjećanja prva dva predsjednika, Juraja Ivankovića i Ivana Nahtigala. Stjepan Krajačić je bio stručnjak za ekonomiku zdravstva i ostavio je snažan pečat u SUH-u. Bio je modernih i otvorenih svjetonazora, osobito je poticao modernizaciju rada, novu tehniku, europske integracije, međunarodnu suradnju. To su prepoznali mnogi, pa su oproštajne riječi Renate Bagatin iz talijanskog sindikata umirovljenika SPI-CGIL vjerodostojni pečat njegova djela: „Sa Stjepanom i mi gubimo pravog prijatelja, uvjerenog Europljanina i velikog sindikalnog vođu, koji je i prigodom donošenja najsloženijih i teških odluka zračio snagom svoje ljudskosti. Iskustvo temeljeno na našim mnogobrojnim zajedničkim susretima u Briselu, Italiji ili u vašoj zemlji, protjecanjem je vremena povećavalo međusobno duboko poštovanje i prijateljstvo, koje će nas i dalje pratiti u našem radu u obrani prava najslabijih.“

Predsjednici/ce SUH-a

Juraj Ivanković (1992.-2000.)

Rođen je 27. siječnja 1928. godine u selu Utolica kraj Hrvatske Kostajnice, osnivač je i prvi predsjednik Sindikata umirovljenika Hrvatske, sve do 2000. godine. Odlukom Glavnog odbora imenovan je počasnim doživotnim predsjednikom. Učitelj je, diplomirani pravnik i profesor pravnih predmeta. Po odlasku u mirovinu je pokrenuo osnivanje Sindikata umirovljenika Hrvatske. Bio je pokretač i predvodnik brojnih inicijativa temeljem kojih su ostvarena kvalitetnija prava za umirovljenike. Pokrenuo je i osnivanje Koordinacije umirovljeničkih udruga Hrvatske. Još tijekom rata inicirao je međunarodnu suradnju, te postigao promatrački status u FERPA/Europskoj federaciji umirovljenika i starijih osoba. Svojim djelovanjem ostvario je posebne zasluge za zdravlje, socijalnu skrb i promicanje moralnih društvenih vrednota, osobito za umirovljenike i stariju populaciju. Nagrađen nagradom „Ivan Filipović“ za unapređenje pedagoške teorije i prakse.

Ivan Nahtigal (2000.-2006.)

Rođen je 9. studenog 1930. godine u Javorniku kraj Saborškog, suosnivač je, dugogodišnji potpredsjednik i drugi predsjednik Sindikata umirovljenika Hrvatske, od 2000. do 2006., a i danas je član Predsjedništva i predsjednik Odbora za mirovinska prava i sustav. Član je Vijeća Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje te Vijeća za socijalnu pravdu Ureda Predsjednika Republike.

Diplomirani je pravnik i kao hrvatski kadar veliki dio radnog vijeka proveo je na poslovima pomoćnika ministra i doministra saveznog ministarstva za pravosuđe, te kao zamjenik glavnog tajnika Predsjedništva SFRJ. Po povratku u Hrvatsku 1991. godine, pridružio se grupi umirovljenika i osnovao SUH. Nahtigal se osobito bavio promicanjem prava umirovljenika, te borbom za dosljednu primjenu hrvatskih zakona, te je osobito zaslužan za ostvarivanje brojnih prava za hrvatske umirovljenike (tzv. „dug“ umirovljenicima, prava „novih umirovljenika“ itd.). Svojim djelovanjem ostvario je posebne zasluge za zdravstvo, socijalnu skrb i promicanje moralnih društvenih vrednota, osobito za umirovljenike i stariju populaciju.

Stjepan Krajačić (2006.-2011.)

Rođen je 27. lipnja 1931. u Prelošćici kraj Siska, dugogodišnji je potpredsjednik i treći predsjednik Sindikata umirovljenika Hrvatske, od 2006. do kraja 2011., kad je iznenada preminuo. Diplomirani je ekonomist, a magistrirao je javno zdravstvo i ekonomiku zdravstva na Medicinskom fakultetu. Po odlasku u mirovinu uključio se u rad Sindikata umirovljenika Hrvatske kao čelna osoba za zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje. Tijekom predsjedanja SUH-om je kao i prije, sudjelovao u brojnim projektima i istraživanjima, te je objavio više od 50 stručnih i znanstvenih radova (npr. „Socijalno i zdravstveno stanje umirovljenika na području grada Zagreba“ 1998., „Ekonomske osnove u zdravstvu“, „Dodatna volonterska pomoć u kući itd.“. Razvio je suradnju s umirovljeničkim sindikatima u regiji. Svojim djelovanjem ostavio je posebni doprinos za zdravstvo, socijalnu skrb i promicanje moralnih društvenih vrednota, osobito za stariju populaciju.

Matija Voščun (2011.-2012.)

Rođen je 27. studenoga 1930. u Petišovcima u Sloveniji, školovao se u Varaždinu, gdje je završio stručnu rudarsku školu, te u Zagrebu diplomiravši na Višoj školi za organizaciju rada. Radni staž je odradio na stručnim, nadzornim i rukovodećim poslovima, počevši od Generalne direkcije za naftu i plin, preko Nafte-Lendava, Geološkog zavoda Ljubljana do INA-Naftaplina Zagreb. Dugo godina je bio aktivan u Sindikatu umirovljenika Hrvatske, od 2000. go-

dine je povjerenik SUH-a za grad Zagreb te potpredsjednik SUH-a. U trenutku smrti Stjepana Krajačića, imenovan je za vršitelja dužnosti predsjednika, da bi taj posao obavljao od kraja prosinca 2011. do kraja ožujka 2012.

Jasna A. Petrović (2012.-)

Rođena je 3. veljače 1951. godine u Zagrebu, gdje je završila englesku gimnaziju te diplomirala socijalni rad na Pravnom fakultetu. Dugogodišnja je novinarka i sindikalistkinja, deset godina vodila je Međunarodni odjel u SSSH, te deset godina radila za ICFTU/Međunarodnu konfederaciju slobodnih sindikata u Briselu. Od 1993. surađuje sa Sindikatом umirovljenika, te je posredovala u učlanjivanju SUH-a u SSSH, te pokretanju međunarodne suradnje i primanju u članstvo FERPA/Europske federacije za umirovljenike i starije osobe. Članica je Direkcije i predsjednica Ženskog komiteta FERPA-e. Autorica je niza knjiga i priručnika iz područja ljudskih prava i sindikata. Dobitnica je nagrade "Europski krug" za ljudska prava.

SRCA SINDIKALNE SOLIDARNOSTI - NAGRADA SSSH-a

Od osnutka nagrade „Srce sindikalne solidarnosti“ 1992., Sindikat umirovljenika Hrvatske je gotovo svake godine kandidirao neke od svojih najaktivnijih i najzaslužnijih članica i članova, a oni su nerijetko i dobili to priznanje za humanost. Tako je 1995. godine povelju dobio dugogodišnji talijanski prijatelj SUH-a **Gi-ancarlo Grazia** iz SPI-CGIL, zajedno s kolegom **Nucciom Ribaudom**. Već sljedeće 1996. godine, povelju je dobila **vrbovečka podružnica SUH-a**. Godine 2000. povelju „Srca“ dobio je **Željko Matagić**, povjerenik sisačke podružnice SUH-a, a 2001. **Katarina Klawi**, dobrotvorka iz Njemačke koja je surađivala sa SUH-om. 2004. je povelju dobila **Renata Bagatin** iz SPI-CGIL, a 2007. **Ljubomir Šergo**, legendarni županijski povjerenik SUH-a za Istarsku županiju. 2012. **Neta Žiković** iz pulske podružnice dobiva povelju za svoj „srčani“ rad.

I još jedno priznanje SUH-ovcu iz Dubrovnika: 2010. **Ivan Sršen** je odlikovan ordenom reda Ante Starčevića za doprinos razvitku hrvatske državotvorne ideje, ali i za svoj dugogodišnji rad u Sindikatu umirovljenika Hrvatske.

Međunarodna suradnja: Europa kod kuće

Gradimo mostove

između umirovljenika regije i Europske unije

- promičući nove vrijednosti i modele.

Piše: Jasna A. Petrović, v.d. predsjednice SUH-a

Sindikat umirovljenika Hrvatske počeo je od svog osnutka razvijati međunarodnu suradnju, učeći na iskustvu brojnih sindikata umirovljenika u Europi, a osobito talijanskih sindikata. Kako je SUH rođen u jeku rata, međunarodni su se kontakti koristili i za promicanje hrvatskih nacionalnih interesa. Ubrzo nakon osnutka FERPA/Europske federacije za umirovljenike i starije osobe 1993. godine, SUH je posredstvom Međunarodnog odjela SSSH, započeo suradnju sa članicama FERPA-e, i to od 1999. u statusu promatrača, a **od 2004. godine kao punopravna članica.**

Posljednjih godina SUH je daleko više nego prije prisutan na međunarodnoj sindikalnoj sceni (članstvo u Izvršnom odboru i Direkciji FERPA-e, pozicija predsjednice Ženskog komiteta FERPA-e, članstvo u delegaciji za kongres ETUC), te je vrlo **aktivan promotor europskih vrijednosti** i načela u hrvatskoj javnosti. SUH je također sudjelovao u brojnim međunarodnim istraživanjima i anketama, te svojim doprinosima u raspravama o važnim dokumentima na europskoj razini. Time je SUH stekao prednost što je mogao ne samo lobirati posredstvom FERPA-e i neposredno u Europskoj uniji, već i što je raspolagao čvrstim argumentima za pregovore kod kuće. SUH je sudjelovao u brojnim istraživanjima posredstvom FERPA-e: npr. Komparativna studija o volonterskom radu, 2009.; Komparativna studija o ovisnosti o tuđoj njezi i pomoći, 2010.; Istraživanje o aktivnom starenju, 2012.; Upitnik o socijalnim servisima od općeg interesa, 2012.

Od posebnog je političkog značenja što je SUH pokrenuo i razvio **intenzivnu suradnju sa sindikatima umirovljenika u regiji**, osobito sa susjednim zemljama u

kojima takvi sindikati djeluju, te je pokrenuo održavanje redovitih regionalnih konferencija na kojima se razmjenjuje dobra praksa i informacije o zakonodavnim rješenjima, odašiljući snažne poruke vladama iz kojih sudionici dolaze.

Naše međunarodne konferencije: oblik borbe za umirovljenike!

- **1997. Međunarodna konferencija „Umirovljenici, starije osobe i društvo“** (FERPA, Belgija, Bosna i Hercegovina, Francuska, Italija, Mađarska, Makedonija, Rumunjska, San Marino i Slovenija), Zagreb, 16.-17.5.1997. *Usvojena je završna deklaracija.*
- **2001. Međunarodni okrugli stol „Umirovljenici i starije osobe u socijalnoj politici Europe i Hrvatske“** (FERPA, Hrvatska, regionalne i nacionalne organizacije SPI-CGIL), Zagreb, 6.4.2011. *Usvojeni zaključci poslani nadležnim tijelima.*
- **2003. Međunarodni skup „O socijalnoj politici u EU“** (SPI-CGIL, SUH, ministri za mirovinski i zdravstveni sustav, Istarski župan itd.), Brijuni, 23.10.2003.
- **2007. Međunarodna konferencija sindikata umirovljenika „EUROPA! I za umirovljenike“ - Prva regionalna konferencija** (FERPA, Hrvatska, Austrija, Italija, Mađarska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Makedonija, Slovenija i Srbija i dr.), Zagreb, 12.10.2007. *(Rezolucija o regionalnoj suradnji sindikata umirovljenih radnika Jugoistočne Europe)*
- **2010. Druga regionalna konferencija sindikata umirovljenika** (FERPA, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Italija, Slovenija i Srbija - Zagreb, 9.-10. prosinca 2010., *(Rezolucija o pravu na dostojanstvenu i sigurnu starost)*
- **2011. Treća regionalna konferencija sindikata umirovljenika** (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Italija, Slovenija i Srbija) Beograd, 10.-12.10.2011. *(Rezolucija: „Za dostojanstvo i dobrobit umirovljenika“.*
- **2012. Međunarodna konferencija sindikata umirovljenika „Mirovine stečene radom ili milodarom“, u povodu 20. obljetnice osnutka SUH-a te 2012.-Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti, a pod visokim pokroviteljstvom dr.sc. Ive Josipovića, Predsjednika Republike** (FERPA, Hrvatska, Austrija, Bosna i Hercegovina, Italija, Nizozemska, Slovenija i Srbija), Zagreb, 17.10.2012.

„Ja sam europski umirovljenik, ja sam europska umirovljenica“

SUH je uoči referenduma za pristupanje Europskoj uniji zauzeo jasno stajalište o davanju potpore pristupanju, te je pripremio projekt **„Ja sam europski**

umirovljenik, ja sam europska umirovljenica“, koji je djelomično financijski poduprijet od strane Ministarstva vanjskih poslova RH, talijanskog sindikata umirovljenika SPI-CGIL, te vlastitim sredstvima. Pripremljeni su edukativni i ini materijali (letak, program, bedževi). U Zagrebu je projekt realiziran i u suradnji s Udrugom umirovljenika HRT, te su održana dva skupa u Europskom domu - inicijalni (s predstavljanjem projekta) 26.10.2011., 16.01.2012. tribina „Zašto na referendum, zašto u EU“ uz sudjelovanje Avis Beneš, voditeljice Informacijskog centra Europske unije pri Delegaciji EU u Hrvatskoj i Jasne A. Petrović ispred FERPA/Europske federacije umirovljenika i starijih osoba i SUH-a. Okrugli stolovi su održani 17.01.2012. u Osijeku, te 18.01.2012. u Puli, u nazočnosti dvjestotinjak sindikalnih povjerenika i aktivista, a konferencije za javnost i u brojnim drugim gradovima i mjestima (npr. Dubrovnik, Dugo Selo, Krapina, Sikirevci). Na okruglim stolovima aktivno su sudjelovali i predstavnici SPI-CGIL svjedočeći o svojem iskustvu.

Bilateralna i regionalna suradnja: Zbratimljeni - jači!

Talijanski sindikat SPI/CGIL je sindikalna središnjica s kojom je SUH ostvario najbližu bilateralnu suradnju na svim razinama, te redovito održava suradne susrete Središnjica, te ima i potpisan sporazum o suradnji. Osobito su značajne veze pojedinih podružnica u Istri. Od samih početaka rada podružnica SUH-a Istarske županije započela je bliska suradnja s Područnim uredom SPI-CGIL Trst, Regionalnim uredom SPI-CGIL za Furlaniju i Julijsku Krajinu te Regiju Veneto.

Bratimljenja imaju za cilj promoviranje i konsolidaciju prijateljskih odnosa i obostrane suradnje u cilju širenja i razvoja sveobuhvatne prisutnosti i značaja Sin-

dikata umirovljenika na našim teritorijima. Tom suradnjom želi se potaknuti aktivnosti u rješavanju pitanja umirovljeničkog statusa, mirovina, poboljšanje zdravstvenih usluga, odnosno sveopćih egzistencijalnih pitanja života starijih osoba i radnika. Da bi se to realiziralo, organiziraju se inicijative za razmjenu iskustava i obostranog poznanstva, razne informacije, kulturni susreti, aktivnosti slobodnog vremena i solidarnosti. Bratimljene sindikalne organizacije potpisuju sporazum o bratimljenju na osnovama ideala mira, bratstva, solidarnosti i suradnje među narodima. Naša zajednička povijesna i kulturna povezanost potiče prijateljstvo i solidarnost među bratimljenim sindikalnim organizacijama.

Da bi se i ostale podružnice potakle na takav vid suradnje, održan je 18. studenoga 2009. u Novigradu sastanak predstavnika SUH-a i SPI CGIL na nacio-

Sporazum o suradnji između SPI CGIL regije Julijske Krajine, Regije Veneta i SUH-a Istarske županije, u kojem su između ostalog dogovorene strategije bratimljenja i što one trebaju donijeti, potpisan je 24. veljače 1998. godine.

Već 21. lipnja 1998. u Roču i uzvratno 23. rujna 1998. u Aurisini potpisan je sporazum o bratimljenju između SUH-a Podružnice Roč i SPI Lega Aurisina, Područni SPI Trst.

Zatim je te iste godine SUH Podružnica Pazin potpisala akt o bratimljenju sa SPI CGIL Lega del Lemene, Područni SPI Venezia, Regija Veneto, te SUH Podružnica Umag sa Legom Domio, Područni SPI CGIL za Trst, Regija Friuli Venezia Giulia.

SUH Podružnica Pula potpisala je povelju o bratimljenju 2003. sa SPI CGIL Okrug Centar Područni SPI za Trst, Regija Friuli Venezia Giulia. Godine 2007. učinile su to i SUH Podružnica Novigrad sa Legom SPI CGIL Muggia Područni SPI za Trst, Regija Friuli Venezia Giulia, te SUH Podružnica Vrsar sa Lega SPI CGIL del Miranese iz Mirana, Područni SPI Venezia, Regija Veneto.

2010. SUH Podružnica Medulin bratimila se sa SPI CGIL Lega del Sile iz Jesola Područnog SPI Venezia iz Regije Veneto. Godine 2011. uslijedila su bratimljenja SUH Podružnica Poreč se sa Područnim SPI CGIL Pordenone, Regija Friuli Venezia Giulia, SUH Podružnica Labin sa Legom Manzano iz Okruga SPI CGIL Cividale Područni SPI Pordenone, Regija Friuli Venezia Giulia, te SUH Ogranak Fažana iz Podružnice Pula sa Lega Campi Elisi iz Okruga SPI CGIL San Giacomo iz Područnog SPI za Trst, Regija Friuli Venezia Giulia.

nalnom nivou: mr. Stjepan Krajačić i Jasna A. Petrović ispred SUH-a, te Renata Bagatin i Livio Melgari ispred SPI CGIL, a na regionalnom nivou - predstavnici iz Istarske županije Vladimir Buršić i Neta Žiković i iz Regije Friuli Venezia Giulia, Gio Batta Degano i Luciano del Rosso, iz Regije Veneto Danilo Toccane i Daniele Balde, te sekretar SPI Okrug Trst Adriana Merola i predsjednik Podružnice Novigrad Ernesto Martinčić. Na tom skupu je dogovoreno da četiri istarske podružnice budu bratimljene sa nekom legom iz talijanske Regije Veneto, dok šest ostalih naših podružnica sa nekom legom iz Regije Friuli Venezia Giulia.

Držeći se tog dogovora uslijedile su aktivnosti u tom pravcu uz posredovanje županijskog povjerenika SUH-a Istarske županije Vladimira Buršića i Luciana del Rosso predstavnika SPI CGIL Regije Furlanija i Julijska Krajina zaduženog za odnose sa inozemstvom, te predstavnika Danila Toccane iz Regije Veneto. U skladu sa dogovorom iz Novigrada, 2012. godine izvršit će se pripreme za bratimljenje jedne Lege SPI CGIL iz Regije Veneto, a s naše strane SUH Ogranak Vodnjan iz Podružnice Pula. U Vodnjanu održan je 8. lipnja 2012. prvi susret predstavnika SUH-a te sekretara Danila Toccane iz Regije Veneto, te predstavnika SPI-a pokrajine Treviso iz kojeg će, do jeseni odabrati jednu legu koja će se bratimiti.

Očekuje se da će i Podružnica SUH-a Svetvinčenat, nakon uspješnog ponovnog aktiviranja, ići stopama ostalih podružnica u Istri što se tiče bratimljenja.

Osim što se iz te suradnje razmjenom iskustava stjecalo saznanje o načinu borbe za ljudsko dostojanstvo, protiv nepravdi zbog uskraćivanja stečenih prava umirovljenika ali i radnika i mladih, uslijedile su i konkretne zajedničke sindikalne akcije.

Posljednjih godina sve više delegacija iz svih podružnica u Istri sudjeluje kao potpora na prosvjedima u Rimu i Trstu, koje je organizirao talijanski sindikat SPI odnosno CGIL.

Također u suorganizaciji SUH-a Istarske županije i regionalnog SPI CGIL iz Trsta i Venezie održan je u svibnju 2012. u Muggi u Italiji seminar na kojem su bili predstavnici svih 10 bratimljenih organizacija SUH-a i SPI-a. Tema je bila „Važnost jedinstva sindikata umirovljenika”. Na seminaru je upozoreno da samo jedinstveni sindikat umirovljenika ima nedjeljivu snagu u borbi za umirovljenička prava, ali i da sindikati umirovljenika imaju zadaću kolektivnog pregovaranja u korist svoga članstva.

Na inicijativu Aktiva žena pri SPI CGIL Friuli Venezia Giulia, a povodom predstojećeg ulaska Hrvatske u EU 27. travnja 2012. u Puli je upriličen susret predstavnica Aktiva žena iz SPI-a Regije Friuli Venezia Giulia sa ženama članicama sindikata umirovljenika SUH-a Istarske županije, pod motom “Žene bez granica”. Inicijativa je imala za cilj usporedbu društveno-ekonomskih uvjeta života žena u obje zemlje, sa stvarnim primjerima. Susret je završio sa nadom da

će se i u okviru SUH-a organizirati Aktiv žena, što je i ušlo u prijedlog izmjene Statuta.

Specifičnost rada gotovo svih podružnica u Istri predstavlja pružanje pomoći svojim članovima u ostvarivanju prava iz mirovinskog osiguranja, koji primaju i mirovinu iz Republike Italije, a odvija se u suradnji sa Patronatom INCA, servisom talijanske sindikalne središnjice radnika CGIL-a, koji djeluje u Rijeci i Puli kao i u suradnji sa članovima Sindikata umirovljenika Italije iz Trsta. Ti umirovljenici koji imaju talijansku mirovinu su ujedno i članovi Sindikata umirovljenika Italije (SPI), a istovremeno su i članovi SUH-a. Ta suradnja, naših dvaju sindikata je vrlo dobra na obostrano zadovoljstvo. Oko 2.000 naših umirovljenika su članovi SPI-a CGIL, koji su ujedno i članovi SUH-a, od kojih su tri naša predstavnika Neta Žiković, Aldo Jurcan i Vladimir Buršić, izabrani na njihovoj izbornoj skupštini 2011. u Izvršni odbor Područnog SPI za Trst, kao predstavnici Tršćanske inozemne lege (podružnice).

U povodu skorašnjeg ulaska Hrvatske u Europsku uniju planira se do kraja 2012. godine održati još jedan seminar predstavnika svih bratimljenih podružnica/lega na temu „Što očekujemo od EU“.

Zajedno smo jači!

SUH ima vrlo razvijene odnose i sa slovenskim Sindikatom umirovljenika Slovenije /SUS/ te često održava bilateralne susrete.

Na **razini i drugih županija i općina diljem Hrvatske** postoje inicijative i prakse međunarodne suradnje, pa je tako podružnica SUH-a Split još je 2006. potpisala povelju o bratimljenju sa SPI/CGIL - Ancona, a od tada održavaju najmanje jednom godišnje susrete, tematske rasprave, sportska natjecanja - bilo u Splitu, na otocima i u okolici, bilo u Italiji.

Podružnica Osijek 21. rujna 2005. godine potpisala je Sporazum o suradnji sa zajednicom umirovljenika mađarskog grada Pečuha, koja ima oko 30.000 članova, te od tada svake godine naizmjenice organiziraju zajedničke susrete, s temama vezanim za problematiku osoba treće životne dobi i načinima rješavanja tih pitanja u našim zemljama. U novije vrijeme intenzivirali su susrete i povodom nekih značajnijih događaja u našim zemljama. Ozbiljnija suradnja s talijanskim kolegama u planu je i za Dubrovačko-neretvansku županiju, te za druge primorske gradove, poput Rijeke.

Srcem i skrbi protiv socijalne izolacije

SUH-ovih 1.309 volonterki i volontera
izvršili su 104.235 pojedinačnih usluga kroz 58.656
obilazaka za čak 26.309 korisnika!
Zašto je Ministarstvo socijalne politike i mladih
odustalo od programa?

Piše Milica Čavkić, predsjednica Odbora za socijalnu skrb

Dugogodišnji volonterski programi "Volonterska skrb za starije osobe u lokalnim zajednicama", u organizaciji i provedbi Sindikata umirovljenika Hrvatske, provedeni su u suradnji Odbora za socijalnu skrb i humanitarnu pomoć te Odbora za zdravstvo i zdravstvenu zaštitu. Financijsku potporu, uz lokalne zajednice, simbolično je davalo i nadležno Ministarstvo (no na žalost novo Ministarstvo socijalne skrbi i mladih odbilo je sudjelovati u nastavku projekta nakon 12 godina!).

Volonterskim projektom obuhvaćene su podružnice iz **Pule, Rijeke, Splita, Trogira, Vrgorca, Dubrovnika, Slavonskog Broda, Osijeka, Bjelovara, Vrbovca, Sv. Ivana Zelina, Dugog Sela, Samobora, Krapine, Grada Zagreba (podružnice Centar, Podsused, Novi Zagreb, INA, Kraš i dr.)**

U ostvarivanju programa neposredno su sudjelovale osposobljene volonterske ekipe iz redova mladih SUH-ovih članova različitih zvanja i zanimanja te učenici starijih razreda osnovne škole i srednjoškolci koji su posebno educirani odnosno poučeni za izvršenje ovako odgovornih zadaća pri čemu je najveća pozornost posvećena promicanju međugeneracijske solidarnosti.

Ukupno je u provedbi programa aktivno sudjelovalo 1.309 volonterki i volontera, stalno ili povremeno, od kojih je 936 prošlo posebnu edukaciju. U provedbi programa sudjelovalo je i 65 mladih osoba i učenika osnovnih i srednjih škola.

Radi što boljih učinaka u ostvarivanju programa u lokalnim zajednicama izvršitelji su redovito neposredno surađivali s tijelima državne, lokalne i regionalne uprave, zdravstvenim, socijalnim, prosvjetnim i drugim službama te Crvenim

križem, vjerskim zajednicama, udrugama osoba s invaliditetom, umirovljeničkim udrugama i drugim odgovarajućim subjektima i pojedincima na terenu, što se pokazalo vrlo korisnim, osobito za osobe s posebnim potrebama. Ipak, uočeno je da se kod manjeg broja korisnika usluga javljaju i takvi zahtjevi za pomoć u njihovim teškoćama koji su ponajviše zdravstveno-funkcionalne i socijalno-materijalne naravi, kakve u okviru ovoga programa volonterske ekipe nisu objektivno mogle rješavati.

Volonterke i volonteri uključeni u provedbu programa razvrstani su u tri kategorije: educirani volonteri koji su pružali pomoć i njegu korisnicima u kući, a što se odnosilo na organiziranje prehrane, obavljanje kućnih poslova, održavanje higijene i drugih oblika pomoći; volonteri koji su prema ocjeni voditelja odnosno organizatora provedbe programa povremeno pomagali korisnicima, a oni su najčešće bili mlađi od 65 godina; volonteri iz reda stručnog osoblja zaduženih za edukaciju odnosno osposobljavanje novih volontera prema SUH-ovom nastavnom programu; liječnici, psiholozi, pravnici, profesori, učitelji, socijalni radnici, patronažne sestre, fizioterapeuti, medicinske sestre i dr.

U okviru ostvarivanja ovoga programa posebno su se isticali učenici uključeni u volonterski rad koji su sa svojim učiteljima posjećivali starije osobe koje žive same ili su smještene u domovima umirovljenika te su za njih organizirali mnoge priredbe, pripremali darove i prigodne čestitke. Osobito su se iskazali svojim uljudnim ponašanjem i ljubaznim postupanjem prema starijim osobama i izraženim poštovanjem te spretnim i brzim obavljanjem poslova za starije nemoćne osobe, a što je zapravo djelatnan doprinos promicanju međugeneracijske solidarnosti.

Prema preglednoj zbirnoj evidencijskoj listi, u ostvarivanju programa "Volonterska skrb za starije osobe u lokalnim zajednicama" koji je proveden u prethodno navedenim lokalnim zajednicama, uglavnom u urbanim sredinama, u razdoblju od 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2011. godine u organizaciji Sindikata umirovljenika Hrvatske, obavljeno je 104.235 pojedinačnih usluga i izvršeno je 58.656 obilazaka kojima je obuhvaćeno 26.309 korisnika.

Veliki posao u koji je uložen značajan trud! To doista mogu uspješno ostvarivati iskusni, uvježbani i altruistički nadahnuti radnici u djelatnosti socijalne skrbi, humanitarne pomoći i zdravstva, kakvi su okupljeni u SUH-ovim odborima koji ovakve poslove obavljaju s entuzijazmom i radošću što mogu pomagati potrebitima u skladu sa statutarnim načelima i programskim zadaćama Sindikata umirovljenika Hrvatske od njegova osnutka, čiju 20. obljetnicu uteme-

ljenja obilježavamo. Mnogi će od njih u povodu ovoga jubileja dobiti priznanja i zahvale za svoj požrtvorni rad. Naravno, zaslužili su. Neka im to bude još jedan poticaj da ustraju u pružanju svekolike pomoći onima kojima je pomoć potrebna osobito ostvarujući ovakve zahtjevne programe.

Usporedo s programom "Volonterska skrb za starije osobe u lokalnim zajednicama", provodile su se i aktivnosti iz Projekta "Prevencijom do zdravlja" u svim SUH-ovim područnicama.

U Republici Hrvatskoj uslijed niza problema vezanih uz razdoblje gospodarske tranzicije došlo je do značajnog pogoršanja materijalnog i socijalnog položaja većine građana, a posebno građana starije životne dobi. Dodatni problemi starijih osoba, kao što su smanjena mobilnost i osamljenost, povećavaju njihove potrebe. Osobito ugrožene skupine su osobe koje žive u samačkim staračkim domaćinstvima, osobe nisko socio-ekonomskog statusa kao i teže naručenog zdravstvenog stanja, a istovremeno žive u slabo naseljenim područjima s visokim udjelom starijih u ukupnom stanovništvu (brdsko-planinska područja i otoci).

Stupanj humanosti društva određuje se intenzitetom preuzimanja brige i pozitivnih stavova prema svakom pojedincu, a posebno prema građanima starije životne dobi. Potrebe ne samo umirovljenika, već starijih osoba u Republici Hrvatskoj, kojima je nužna potpora za samostalni život u vlastitom domu su veli-

ke. U najnepovoljnijem su položaju u ovoj skupini starije osobe koje žive potpuno same ili u staračkim kućanstvima.

Ovu skupinu starijih osoba potrebno je što bolje integrirati u njihovu socijalnu sredinu i osigurati im povremenu ili stalnu društvenu potporu.

SUH je stoga u suradnji s predstavnicima lokalnih zajednica te drugih institucija, organizacija i udruga organizirao odabir i edukaciju odgovarajućih volontera koji su organizirali i pružali pomoć te njegu u kući osobama s posebnim i dodatnim potrebama, uključujući mogućnost dostave toplog obroka u kuću.

Također, potaknuli smo i domovi za starije i nemoćne osobe na otvaranje za rad volontera, koji bi starijim osobama i osobama s posebnim i dodatnim potrebama organizirali radne sadržaje, pomagali pri hranjenju, izvodili ih u šetnju, družili se i drugo. Specifični ciljevi provedbe Programa su:

- poticanje edukacije djece i mladeži o razumijevanju potreba starijih osoba i značaju međugeneracijske solidarnosti;
- poticanje volonterskog rada na području skrbi o starijim osobama;
- aktivno uključivanje mladih u život lokalne zajednice;
- sprečavanje socijalne izoliranosti starijih osoba;
- senzibiliziranje javnosti na povećane potrebe starijih osoba kao i potrebe uzajamnog pomaganja, volonterstva i dobrosusjedske pomoći;

- poticanje međusobne suradnje tijela državne, lokalne i regionalne uprave, zdravstvenih, socijalnih, prosvjetnih i drugih službi u lokalnoj zajednici kao i nevladinih organizacija na području skrbi o starijim osobama.

Korisnici usluga SUH-ove dodatne volonterske skrbi su starije, bolesne i nemoćne osobe, naročito samci, osobe s posebnim i dodatnim potrebama - invalidne osobe i socijalno i materijalno ugrožene osobe - evidentirane u Centru za socijalnu skrb, lokalnoj zajednici, kod obiteljskog liječnika, Caritasa, Crvenog križa, umirovljeničkim udrugama. Pored umirovljenika i starijih osoba (posebno samaca) Programom su obuhvaćeni i volonteri: učenici, članovi organizacija civilnog društva i drugi dobrovoljci.

Usluge koje SUH-ovi volonteri pružaju prilagođene su iskazanim potrebama korisnika. I to su uglavnom - *pomoć pri obavljanju svakodnevnih aktivnosti* (pomoć pri nabavci i dostavi svakodnevnih potrepština, pomoć pri obilasku liječnika i ljekarni, pomoć pri obavljanju jednostavnijih poslova u kućanstvu); *informiranje o užem i širem okruženju* (razmjena informacija, znanja i iskustava, zajedničko čitanje dnevnog tiska i drugih sadržaja); *organizacija i provedba slobodnog vremena* (zajedničke šetnje, razgovori i druženja, ostale zajedničke aktivnosti - posjeta kinu, kazalištu, vjerskoj ustanovi i drugo).

Tužno je nakon 20 godina postojanja organizacije, i nakon 12 godina razvitka projekta koji je desecima tisuća starijih osoba olakšao svakodnevicu, zapitati se zar doista nova Vlada ne prepoznaje u Europi uobičajene programe volonterske skrbi, te njezino nadležno ministarstvo olako odustaje od čak simbolične potpore projektu, upućujući nas da „nađemo nove izvore financiranja naše organizacije“. Neshvatljivo promašen i grub odgovor. Ipak, razumijevanjem lokalnih vlasti, naša ideja o volonterskoj skrbi ipak - preživljava.

SUH je u svojih 20 godina, osobito u ratnom i poslijeratnom razdoblju, izrazito radio na prikupljanju i raspodjeli humanitarne pomoći. Na SUH-ovu su adresu pristizale brojne donacije u hrani, odjeći, obući, priboru, a osobito u lijekovima i ortopedskim pomagalicama, koji nismo dijelili samo članovima SUH-a, već svim potrebitim starijim osobama diljem Hrvatske. Na tom plemenitom poslu posebno smo surađivali sa Sindikatom umirovljenika Italije, te Caritasom Nadbiskupije zagrebačke, ljekarnama i brojnim pojedincima. Svoj mali doprinos smo dali i na taj način.

PAZIN: Dobro za dobro

“Dobro je činiti dobro” - stara je izreka koja je bila misao vodilja u planiranju godišnjeg programa rada naše Podružnice. U ovih petnaest godina koliko postojimo brinuli smo se o našim siromašnim, bolesnim i potrebitim članovima. Posjećivali smo ih, donoseći im potrebnu pomoć u živežnim namirnicama ili ohrabrujući ih da ustraju u rješavanju svojih problema.

Osim pojedinačnih posjeta, dva puta godišnje posjećujemo štićenike domova umirovljenika. Prijašnjih godina bio je to Dom u Motovunu, a zadnjih godina posjećujemo ih u novom prekrasnom Domu u Brkaču. Štićenici nam uvijek pripreme dojmljiv program. S tih susreta uvijek odlazimo sa puno dojмова i divljenjem prema upornom radu njihovih voditelja.

Naše članove, po potrebi, posjećujemo za božićne i uskršnje praznike dariajući ih, a što je najvažnije - pružajući im lijepu riječ i razumijevanje.

S našim skromnim financijskim sredstvima (članarina, lutrija, poneki sponzor, grad Pazin) uspjeli smo donirati pedesetak plahti za potrebe dijalize u Puli. Za ovu akciju posebno se angažirao naš član, danas pokojni Đulijo Zidarić, koji je bio dugogodišnji bubrežni bolesnik. U aktivnostima se posebno istaknula naša dugogodišnja tajnica, pokojna Đurđica Labinjan. Financijski smo pomogli i našem teško bolesnom članu. Posjećujemo i korisnike cjelodnevnog boravka u Pazinu, donirajući im financijska sredstva za potrebe njihovih radionica.

Zadnjih godina uveli smo i proslavu 50. godišnjice brakova naših članova, što je na žalost sve rjeđa pojava. Slavimo rođendane naših osamdesetogodišnjaka, bilo na zajedničkim druženjima ili posjetom u njihovom domu.

Prateći životni standard naših članova uvidamo da je potrebna pomoć bilo koje vrste. Moramo se više angažirati u volonterskom radu. Naši članovi moraju biti sigurni da smo tu radi njih i da mogu uvijek naći pomoć u svom sindikatu.

U ovih sedamnaest godina bilo je i teških trenutaka; zbog nedostatka vlastitog radnog prostora, manjka sredstava za realizaciju planiranih aktivnosti, u nastavku manje zainteresiranosti umirovljenika za aktivnosti zbog nastale opće krize i sve nižih mirovina. Ali uzme li se u obzir da smo animirali veliki broj umirovljenika na druženje, veselice, izlete, igre, sve je to manje bitno. U Gradu Pazinu stvorili smo jednu pozitivnu atmosferu kod starijih ljudi, kroz koju su ti izolirani ljudi s osjećajem odbačenosti iz društva - oživjeli i živnuli. Među njima se stvorila se jedna zdrava komunikacija vidljiva na svakom koraku.

Živjelo se i živi od zabave do zabave, od izleta do izleta. Imali smo po dvanaest zabava sa plesom godišnje, u kojima je uvijek sudjelovalo više od stotinu

ljudi. Organizirali smo po desetke izleta što kraći, što dužih. Obišli smo čitavu Hrvatsku, te susjedne zemlje - Italiju, Austriju, Mađarsku, Srbiju, Bosnu i Hercegovinu, Sloveniju, Crnu Goru, pa i neke druge zemlje. Uz sve to, pobratimili smo se s umirovljenicima iz Portugruara, s kojima smo uspostavili prisnu i iskrenu suradnju. Od njih mnogo učimo. Primijetili smo kod njih drukčiji način djelovanja. Naime, njima nije u prvom planu druženje, izleti i sl.

Njihove su aktivnosti u prvom redu usmjerene na borbu i zaštitu svojih umirovljeničkih prava, kao i volontiranje u ispomoći bolesnim i nemoćnim članovima. U zaštiti svojih prava, oni su u svakom su trenutku spremni izaći na ulice i masovno protestirati. Tu mi moramo još učiti i promijeniti neka svoja shvaćanja, jer kao SUH nismo ostvarili svoja očekivanja u borbi za zaštitu našeg materijalnog položaja. Velika je krivnja i nas i čitave umirovljeničke populacije Hrvatske što smo dopustili vlastima, da nas dovedu u bezizlazni položaj u kojem smo danas. Konačno smo 2011. uz pomoć Grada i dobrih donatora riješili i opremili radni prostor, koji nam je do sada nedostajao. No taj pogon sada zahtijeva i dodatna novčana sredstva za održavanje, a kojih je zbog opće krize sve manje. (Graciela Zović)

MEDULIN: Žene predvode

Prije trinaest godina osnovali smo Podružnicu SUH-a u općini Medulin. Sasitali smo se u staroj školi u Premanturi, u jedinoj sobi koja je bila na raspolaganju, jer joj je krov prokišnjavao. Imali smo malo učlanjenih članova ali s godinama se taj broj povećavao, tako da danas brojimo 527 članova. Danas imamo 6 ogranka, koji pokrivaju sva mjesta naše općine, a 80 posto svih umirovljenika je učlanjeno u sindikat. Punih deset godina na čelu sindikata bio je Luciao Matticchio, ali u svojoj 83. godini on je odustao i odabrali smo žensko vodstvo, smatrajući da ćemo tako naglasiti važnost timskog rada i probuditi pozitivne emocije kod umirovljenika koji nisu bili učlanjeni. Danas mogu sa sigurnošću reći da nismo pogriješili, puno je toga ostvareno, pomakla su se brojna pitanja za umirovljenike, utjecali smo na političke odluke u našoj općini koja nam svake godine odobrava financijsku pomoć iz proračuna. Pregovarali smo, izlazili smo na ulice i na mnoge uspjehe doista smo ponosni. Naša općina predložila nam je da u socijalno vijeće biramo vijećnike iz redova umirovljenika i mi smo na predsjedništvu odabrali članove sindikata, te smo u svakom ogranku predlagali osobu koja bi vodila brigu o skrbi umirovljenika na svom terenu.

Začudojuće je koliko ljudi danas živi bez ljudske topline, nemoćni i bolesni - treba znati saslušati njihove potrebe. Rad sa starima i bolesnima nikad nije bio lak, ali i najmanji napor da im se pomogne i olakša život - vrijedan je truda, pogotovo uz program za pružanje pomoći onima koji su usamljeni, puni tuge i ravnodušnosti. (Vera Vidmar)

ZAGREB: Polivalentno savjetovalište za umirovljenike

Povjereništva za grad Zagreb započelo je s radom 23. ožujka 1999. godine u prostorijama Radničkog doma, tada pod nazivom Savjetovališta za pravnu pomoć i socijalno-zdravstvenu zaštitu. Rad je počeo u prostorijama u kojima i danas radi Polivalentno savjetovalište, drugi kat, soba 225. Prvoga dana zainteresirane primali su Barbara Wolf, umirovljena socijalna radnica i Ivan Starčević, diplomirani pravnik, a u rad se odmah uključio i liječnik Drago Droždjek, te od 2000. godine i psihologinja Biserka Budigam.

Savjetovalište je preraslo samoga sebe i postalo - Polivalentno savjetovalište. Danas radi dva puta tjedno, i to utorkom i četvrtkom od 10 do 12 sati, ali naravno po potrebi se ostaje i duže, a isto se tako često duži individualni razgovori organiziraju i izvan uredovnog vremena Savjetovališta.

SUH-ovi stručnjaci vrlo često kontaktiraju s drugim službama u Gradu Zagrebu, a po potrebi odlaze i u obitelj korisnika, ako je isti polupokretan ili nepokretan. Sudjeluju na stručnim predavanjima u našim podružnicama radi upoznavanja šireg auditorija s rješavanjem određenih zajedničkih problema ili radi upoznavanja s nekim širim društvenim problemima.

U cilju prevencije nekih bolesnih stanja karakterističnih za stariju dob liječnik redovno održava predavanja, a uz sudjelovanje medicinske sestre prati neke osnovne podatke o krvnom tlaku, o šećeru u krvi, te masnoćama. Psihologinja također uz predavanja radi s grupama za psihološku pomoć i samopomoć. Pravnik redovno upoznaje na predavanjima naše umirovljenike o promjenama u zdravstvenom i mirovinskom sastavu, govori im često o pitanjima nasljeđivanja, a novije vrijeme i poreza na nekretnine, jer su to često brige starijih sugrađana.

S obzirom na slobodno vrijeme i na potrebe naših umirovljenika za stjecanjem novih znanja i vještina organiziramo pored stručnih predavanja i tečajeve - tečaj za pomoć i njegu u kući i informatički tečaj, te niz radionica.

Treba naglasiti da su sadržaji tečajeva prilagođeni potrebama, ali i mogućnostima naših umirovljenika. Isto tako predavači su u pravilu sami umirovljeni-

ci, jer zbog promjena u brzini usvajanja novih znanja i vještina, koje i sami doživljavaju, prilagođavaju se mogućnostima polaznika tečaja.

Umirovljenici i starije osobe tijekom života često su željeli baviti se nekim kreativnim i zabavnim aktivnostima kao što su npr. slikanje, izrada predmeta od keramike, izrada nakita, vezenje, pletenje, glumljenje, učenje stranih jezika, pjevanje, plesanje tradicionalnih plesova svoga zavičaja, ali i klasičnih plesova isl., ali zbog nedostatka slobodnog vremena nisu to mogli. Sada je „došlo“ vrijeme da to realiziraju. Radionice i tečajevi organiziraju se po podružnicama na različitim nivoima - od početničkih do vrlo naprednih.

Sve usluge su za naše umirovljenike besplatne.

Naši volonteri, osposobljeni na tečajevima, pružaju razne oblike pomoći svojim bolesnim ili teško pokretnim sugrađanima i članovima obitelji - od najjednostavnijih društvenih s ciljem smanjivanja osjećaja osamljenosti i napuštenosti do vrlo složenih, ali kvalitetno provedenih oblika njege i pomoći. Isto tako vrše uređivanje i pospremanje prostora u kojima žive, obavljaju nabavke, odlaze po lijekove i druge potrepštine, donose gotove obroke ili ponekad i sami nešto pripreme i rješavaju vrlo često svakodnevne sitne probleme onih koji su za to onemogućeni. Vrlo je velika solidarnost starijih osoba jer i oni koji čine dobra djela povećavaju osjećaj vlastite vrijednosti, osjećaju se korisnima iako ih

često u društvu, pa i u obitelji smatraju beskorisnima, jer kao njihovo je vrijeme prošlo. Oni koji primaju pomoć neizmjereno su zahvalni jer često su usamljeni, tužni zbog društva koje ih smatra teretom, ali ponekad (nažalost sve češće) ih tako doživljavaju i njihove obitelji.

Mnogo toga ne bi bilo bez stručne i materijalne podrške Poglavarstva grada Zagreba, Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom na čelu s dugogodišnjom pročelnicom Višnjom Fortunom, te Gradskog ureda za zdravstvo i branitelje.

DUBROVNIK/MLJET: Nedovoljno sredstava za sve planove

Osnivač dubrovačke podružnice SUH-a je Ivan Sršen, sa svojih prvih 36 prijatelja - članova, pokreće podružnicu u ožujku 1995. u prostorijama Županijskog povjereništva SSSH u Dubrovniku. 8.11.1996. dolazi do bratimljenja sa Sindikatom umirovljenika Italije SPI-CGIL, regija Piemonte, i njihove donacije od 10 tona riže; sudjelujemo sa dva autobusa na prosvjedu u Zagrebu (Trg sportova); broj članova se naglo povećao, a zatim i naglo opao jer nije bilo više donacija. Radi pomaganja starim i nemoćnim osobama danas imamo 82 volontera koji su završili tečajeve "Njega bolesnika u kući". Također, raznim članicama i priopćenjima za javnost ugled nam je rastao iz dana u dan, pa danas imamo preko 600 članova.

Od gradske vlasti prije smo dobivali više sredstava za rad; no i sa skromnim prihodima redovito posjećujemo u stanovima ili domovima stare i nemoćne uz uručenje tzv. "paketa pažnje". Nešto pomoći *u naturi* dobivamo od pojedinih gospodarstvenika; izleti su također naša značajna aktivnost, te dva puta godišnje koristimo i Terme Topusko. Naša borba za prava i interese umirovljenika se nastavlja!

Županijsko povjereništvo osnovano je 14.11.1996. godine. Danas postoje samo tri podružnice: Dubrovnik, Mljet i Konavle. Kad je osnovana Podružnica SUH-a Mljet 24. veljače 1996. godine ne osnivačkoj skupštini učlanilo se 66 članova, a za predsjednika Podružnice izabran je Nikola Stražičić "Vitorin". Do polovice 1997. godine Podružnica već ima 219 članova.

U programu rada zacrtana je nužnost izgradnje Doma umirovljenika na Mljetu. Nastaju nam problemi, općina nam otkazuje kancelariju koju smo koristili. Predsjednik svu dokumentaciju Podružnice čuva u svojoj kući. Nemamo nikakvih osnovnih sredstava, predsjednik koristi vlastitu pisaću mašinu. Općina nam obećava riješiti prostor za rad, ostaje samo na obećanjima. U našu podružni-

cu do danas je upisano 332 člana, međutim samo ih je 130 koji mogu plaćati članarinu. (Ivo Sršen)

KRAPINA: Mačehinske lokalne vlasti

Nakon osnivačke Skupštine 2.3.2007. godine ubrzano se razvila aktivnost na prikupljanju novih članova tako da je već u prvoj godini djelovanja Podružnice učlanjeno 287 članova te se svake godine taj broj povećavao, pa krajem 2011. imamo 634 člana.

Pored aktivnosti učlanjivanja Sindikalna podružnica SUH-a Krapina dala je svoj doprinos u osnivanju Županijskog povjereništva, te na raznim akcijama i inicijativama u zaštiti umirovljeničkih prava. Sudjelovali smo na prosvjedima u Zagrebu a naročito u akciji "Harač", te inicijativama Glavnog odbora SUH-a u Zagrebu.

U traženju dopunskih sredstava za prateće aktivnosti, sklopili smo Ugovor sa Unijapapirom iz Zagreba i Unija-radom iz Lobora radi prikupljanja papira i plastike (najlona) za što smo dobivali donaciju. Iz tih sredstava, a za normalno funkcioniranje podružnice, nabavili smo telefon-fax, stolno računalo, frižider, stol i stolice te drugi kancelarijski materijal koji nam je bio neophodan.

U više navrata obišli smo starije, nemoćne i bolesne članove. Za potrebe naših članova nabavljali smo ogrjevna drva, prehrambene artikle koje su naši članovi mogli platiti u nekoliko obroka. S obzirom na iskazanu potrebu članova, organizirali smo ljetovanje u Vela Luci, dva puta na Rabu, a ove godine i drugi puta na otoku Pagu (plaćanje u 10 rata). Uoči referenduma za pristupanje Europskoj uniji organizirali smo konferenciju za tisak, kao i edukaciju naših članova.

Na kraju moramo naglasiti da smo svih ovih godina upućivali zamolbe Gradskom poglavarstvu i Županiji za donaciju, ali isti nisu odobrili sredstva za financiranje pojedinih stavki našeg programa rada, a o tome nas, čak, nisu ni izvijestili. Sada nam spremaju deložaciju kao mjerilo treniranja svoje snage u funkcioniranju pravne države jer im mi kao dio sindikalne organizacije strašno smetamo. (Dragutin Jugec)

Zdravstvena prevencija: Aktivizam protiv bolesti

Sindikata umirovljenika provodi
niz programa iz zdravstvene prevencije,
razvijajući samopomoć i aktivizam.

Piše: Biserka Budigam, povjerenica SUH-a za Grad Zagreb

Već od osnivanja Sindikata umirovljenika Hrvatske 1992. godine jedan od programskih ciljeva bila mu je briga za zdravlje umirovljenika ne samo na razini države, već naročito u lokalnoj zajednici. Osim toga pokrenuta je široka inicijativa za organiziranje i drugih oblika civilnog društva, kao što je npr. volonterska skrb u lokalnoj zajednici u koju su uključeni članovi lokalne zajednice svih generacija. Stručnjaci Sindikata umirovljenika imali su zadaću prije svega sagledati i istražiti kakva je tadašnja struktura i populacija umirovljenika te na osnovi toga sačinili programe djelovanja.

Tako je 1998. godine, na inicijativu potpredsjednika SUH-a mr. Stjepana Krajačić i prof. dr. Drage Droždjeka, temeljem ankete metodom slučajnog uzorka na 1309 umirovljenika, provedeno istraživanje pod naslovom „Socijalno i zdravstveno stanje umirovljenika na području grada Zagreba“. U njemu je sudjelovalo 11 visokostručnih osoba raznih profila - liječnici, socijalni radnici, psiholozi, pravnici, ekonomisti, informatičari i drugi stručni suradnici. Anketu su na terenu provodili posebno educirani studenti (41) i velik broj volontera, članova SUH-a koji su također prošli edukaciju za provođenje ove ankete. Anketa je provedena u razdoblju od 21. ožujka do 6. svibnja 1998. godine uz financijsku potporu Grada Zagreba.

Studija je dobila potporu i verifikaciju od Akademije medicinskih znanosti Hrvatske i od Ureda časnika Svjetske zdravstvene organizacije u Republici Hrvatskoj.

Rezultati istraživanja su, među inim, pokazali slijedeće:

- većina umirovljenika su žene (61,35%); prosječna dob umirovljenika je oko 66 godina za oba spola, a čak 14,53% ih je u dobi od 75 do 84 godine te 6,93% starijih od 85 godina

- prosječni radni staž muškaraca je oko 35 godina, a žena oko 31 godinu
- umirovljenici su većinom obiteljski ljudi (54,80%) dok je udovaca-udovica 32,96%), umirovljenici u pravilu imaju jedno dijete (36,06%), dvoje (35,65%) i troje i više djece 10,56%). U Zagrebu živi 73,78% djece umirovljenika, a 28,29% pomaže svoje roditelje
- umirovljenici najčešće žive u jedno-generacijskom kućanstvu (53,68%), u dvo- (25,70%) i tro- i više-generacijskim kućanstvima 20,62%
- 27,67% umirovljenika žive sami, a npr. korisnice obiteljskih mirovina žive same u čak 51,53% slučajeva
- 51,91% umirovljenika živi u stambenom prostoru od 20 do 59 kvadrata, a 45,19% u stambenom prostoru iznad 60 kvadrata; u podstanarstvu živi 1,04% umirovljenika, a 1,35% živi u domu umirovljenika.

Istraživanjem se detaljno sagledao stvarni ekonomski položaj umirovljenika, a kao najprisutniji problemi su percipirani: preniske mirovine 92,23%; previsoke cijene 81,87%; kašnjenje mirovina 80,62%. Anketirani umirovljenici su ocijenili da bi pogodne mjere za poboljšanje njihovog položaja bile slijedeće: kućno liječenje 52,64%; pripomoć u plaćanju režija 53,37%; kućna njega 31,40%; mogućnost odlaska u dom umirovljenika 27,56%; uklanjanje poteškoća u nabavi lijekova i medicinskih pomagala 22,18%.

Među ispitanom populacijom najčešće su zastupljene kardiovaskularne bolesti (86,43%) od čega samo od povišenog tlaka boluje 40,83%, zatim dolaze smetnje zbog koštano-mišićnog sustava (38,70%). Neuroze su na visokom trećem mjestu (14,09%) a čak 10% umirovljenika boluje od šećerne bolesti, bolesti probavnog sustava ima 10,47%, genitalno-urinarne bolesti 10,16% te bolesti dišnog sustava 9,84%, zloćudne tumore ima 5,60% umirovljenika, psihozu 1,45% i TBC 1,14% umirovljenika.

Umirovljenici grada Zagreba - kronični bolesnici imaju prosječno 2,4 dijagnoze no ima ih i 6 i više dijagnoza. Samo 11,50% umirovljenika nema ni jednu kroničnu bolest. 80% umirovljenika može obavljati sve što je neophodno za svakodnevni način življenja, tj. imaju očuvanu funkcionalnu sposobnost, dok 17% umirovljenika nije u stanju činiti povremeno (11%) ili trajno (6-7%) - djelomično ili u potpunosti, pa im je potrebna povremena ili svakodnevna pomoć u kući da bi mogli zadovoljavati svoje osnovne potrebe koje uključuju biološko, psihološko i socijalno funkcioniranje.

Trajno je nepokretnih 3-4% i neophodan im je smještaj ustanove (socijalne, socijalno-medicinske i medicinske). Vjerujemo da podaci ne bi bili bitno razli-

čiti niti danas. Glavni su uzroci nezadovoljstva: ekonomska ovisnost 69,65%, bolest 65,08% i osamljenost 59,69%.

SUH je u kontinuitetu od 1997. godine počeo provoditi programe prije svega u gradu Zagrebu, uz financijsku potporu Gradskog poglavarstva, za poboljšanje kvalitete života umirovljenika i starijih sugrađana. I danas provodimo programe čiji je osnovni smisao i zadatak i dalje poboljšanje kvalitete života umirovljenika, ali su metode i načini prilagođeni vremenu u kojem se provode, ali i interesi i potrebe umirovljenika su nešto drugačiji pa su i sadržaji djelomično promijenjeni. Smatramo da bi trebalo ponoviti sličnu anketu kao što je ona iz 1998. godine i usporediti rezultate.

Inače, cilj je SUH-ovog javno-zdravstvenog i preventivnog programa i programa socijalne i druge skrbi o starijim osobama omogućiti starijim ljudima da direktno koriste znanja i vještine suvremene zdravstvene prevencije, koja će ih zaštititi od nevolja izazvanih masovnim kroničnim bolestima, čiji se nastanak može spriječiti odnosno zaustaviti i tako značajno utjecati na kvalitetu življenja u cjelini. Kontinuirani priliv novih znanja u lokalne zajednice ostvaruje se organiziranjem informativnih predavanja u cilju uklanjanja poznatih rizičnih čimbenika za nastanak bolesti; organiziranjem seminara i tečajeva putem "Centra za edukaciju" članova SUH-a i ostalih zainteresiranih u cilju osposobljavanje volontera za pružanje usluga "pomoći u kući", što uključuje: pospremanje stana, organiziranje pranja i glačanja rublja, pomoć u pripremi obroka, organiziranje dostave toplog obroka u stan korisnika ili nabava živežnih namirnica, nabava lijekova i drugih potrepština, odlazak u zdravstvenu ustanovu i druge svakodnevne potrebe itd.

U suradnji s Crvenim križem i školama osigurali smo osposobljavanje mladih za "dobrosusjedsku pomoć" nemoćnim i nepokretnim starijim osobama. Potakli smo lokalne samouprave na suorganiziranje i davanje svekolike potpore djelovanju klubova (koji će omogućiti druženja, rekreaciju, izlete, mjerenja arterijskog krvnog tlaka, šećera u krvi) te pronalaženje i stavljanje na raspolaganje prostorija za okupljanje i druženje starih osoba.

Dodatnim smo projektom nastojali postići uključivanje starijih ljudi u javni život kroz organiziranje usluga-servisa volonterskog rada osoba starije životne dobi u lokalnoj zajednici, a u cilju poboljšanja kvalitete života i odnosa.

U rad polivalentnog savjetovališta u Zagrebu uključili smo zdravstvenog djelatnika uz već postojećeg djelatnika za socijalni rad i pravnika, s ciljem davanja savjeta i o pravima iz područja zdravstvenog osiguranja, te priloga za pružanje pomoći i potpore.

Planiramo i organiziranje "pokretnih timova" u cilju poticanja aktivnosti usmjerenih na povećanje mogućnosti samostalnog življenja umirovljenika u vlastitom domu. Timovi bi bili sastavljeni od umirovljenih zdravstvenih i socijalnih djelatnika pod patronatom socijalne i zdravstvene djelatnosti. Njihov zadatak bio bi posjećivanje starijih osoba u njihovim domovima i utvrđivanje obiteljskih, socijalnih i zdravstvenih prilika u svrhu predlaganja potrebnih mjera na razini obitelji i lokalne zajednice. Na temelju utvrđene problematike organizirano će se provoditi obilasci naših mladih volontera aktivista, posebno starijima od 75 godina života, koji žive sami, a uz to su nemoćni ili nepokretni odnosno teže bolesni.

Uoči vjerskih ili državnih praznika organiziramo obilazak starijih osoba - naročito samaca - s manjim prigodnim poklonom kao znak brige društva, koju će provoditi aktivisti volonteri SUH-a. Običi će se oko 400 obitelji, a visina troškova ovisit će o broju posjeta te vrijednosti prigodnog poklona. Započeli smo organiziranje posjeta starijih osoba domovima umirovljenika u cilju stjecanja pozitivnih stavova o načinu i organizaciji življenja u domovima. Poticat će se uvođenje novih aktivnosti radi poboljšanja kvalitete življenja starijih osoba, posebice uključivanje starijih građana iz lokalnih zajednica u aktivnosti domova umirovljenika.

Međutim, nismo ostali samo na projektima i programima kojima nastoji „liječiti“, već se aktivno uključujemo u kreiranje zakonskih akata o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju, dajući prijedloge, primjedbe, amandmane. U tim je aktivnostima osobito bio djelotvoran pokojni predsjednik Stjepan Krajačić, čija je poznata rečenica: „Očito je ovoj Vladi i njezinom ministru zdravstva potpuno nebitna briga za čovjeka, već mu je primarno uvođenje trgovinskih odnosa u javni zdravstveni sustav!“.

Sindikat umirovljenika Hrvatske, zastupajući interese starijih i umirovljenih osoba, osobito je zainteresiran za zdravstvena prava i način organiziranja zdravstvene skrbi. Stoga SUH javno izražava zabrinutost zbog najave uvođenja novog modela u zdravstvu, a to je uvođenje koncesija za liječnike primarne zdravstvene zaštite. Više puta godišnje izlazimo i s javnim prijedlozima o potrebnim unapređenjima ili načinu uređenja zdravstvenog sustava. Iako je posljednji zakon o zdravstvenoj zaštiti donesen tek prije dvije godine, a do danas od novih propisa imamo samo nove - nerijetko nerazumljive - namete, te nikakve organizacijske promjene koje bi vodile ka većoj racionalnosti i boljoj dostupnosti zdravstvene zaštite kao i adekvatnog nagrađivanja zdravstvenih djelatnika.

Zagovarali smo uvijek kako je primarna zdravstvena zaštita temelj ne samo zdravstvenog sustava nego i preduvjet ukupnog socijalnog i ekonomskog razvoja društva, te kako su organizacijsko mjesto provođenja primarne zdravstvene zaštite domovi zdravlja. Možda nismo daleko odmakli u realizaciji naših zahtjeva, ali smo bili glasni i uporni.

SUH najavljuje da će s drugim sindikatima, a osobito sa svojom središnjicom Savezom samostalnih sindikata Hrvatske, poduzeti sve moguće mjere za zaustavljanje ovog „humanog opita“ nad stanovnicima Hrvatske, osobito nad onima tanjeg džepa, starije dobi i lošijeg zdravlja.

Sindikat umirovljenika i sada provodi niz programa iz zdravstvene prevencije kao što je redovno mjerenje krvnog tlaka jer gotovo 70 % starih ljudi ima povišen krvni tlak i grupe samopomoći (psihološka pomoć i potpora) u lokalnoj zajednici upravo ovih osoba, zatim je tu mjerenje šećera u krvi, kolesterola i triglicerida uz također redovno okupljanje jednom mjesечно osoba s ovim problemima kada izmjenjuju iskustva u kontroliranju i

dijetama za svoje probleme i rezultati su vrlo dobri. Više od 80 % osoba koje se sastaju u grupama samopomoći drže po kontrolom svoje zdravstvene tegobe.

Predavanja o najraširenijim zdravstvenim tegobama starijih ljudi i prevenciji istih još uvijek organiziramo u našim podružnicama uz mjerenje npr. venske cirkulacije, gustoće petne kosti (kao test za osteoporozu), organizirani odlazak na mamografiju. Organiziramo tečajeve za pomoć i njegu u kući za naše volontere ko-

Borbena lista
Sindikata umirovljenika Hrvatske
zajedno s radničkim sindikatima

1. **Zahtijevamo** da se mirovinom stečenom radom može postojno i dostojanstveno živjeti.
2. **Tvrdimo** da predstavnicima umirovljenih radnika i drugih starijih osoba treba posebnim mehanizmima osigurati sudjelovanje u odlučivanju od lokalne zajednice do Sabora - u i svim segmentima života.
3. **Tražimo** da Sindikat umirovljenika Hrvatske ima priznati i formalni status sindikata i socijalnog partnera u pregovorima o položaju umirovljenika.
4. **Zahtijevamo** da prosječna mirovina dosegne razinu od najmanje 60 posto prosječne plaće, sukladno europskim standardima.
5. **Instaliramo** na ponovnom skladištenju rasta mirovina s rastom plaće.
6. **Neodgovorno** je utvrditi jedinstvenu minimalnu mirovinu koja će biti iznad granice siromaštva, financiranu iz preznog sastava, a ne samo iz mirovinskog doprinosa.
7. **Očekujemo** povećanje neoporezivog dijela mirovine, sukladno povećanju neoporezivog dijela plaće.
8. **Zahtijevamo** uvođenje standardizirane socijalne naknade za sve osobe starije od 65 godina koje nisu stekle svijetla za mirovinu.
9. **Tražimo** da se dodatak uz mirovinu novim umirovljenicima odmah prizna kao integralni dio mirovina.
10. **Odbitak** od zarade mirovine prijevremeno umirovljenih radnicima mora se ukloniti danom stjecanja zakonom određene dobi za starosnu mirovinu.
11. **Novim umirovljenicima**, koji su se u dobi od četrdesete do pedesete godina života opredijeli za drugi mirovinski stup, treba prilikom umirovljenja omogućiti prijenos mirovinske štednje iz drugoga stupa u mirovinski fond generacijske solidarnosti i umirovljenje iz tog fonda, ako je to za njih povoljnije.
12. **Uvjetujemo** daljnje poslovanje mirovinskih fondova drugoga stupa ulazom najmanje trećine članova upravnih organa iz redova predstavnika umirovljenika i radnika, te reformiranje tog stupa u pogledu financijske strukture i dobrovoljnosti da se ukinu primarna sredstva radnika u drugom stupu, te da - kao u nekim susjednim

ji odlaze svojim bolesnim sugrađanima pomagati, ali i kao pomoć prije svega u vlastitoj obitelji.

U svim programskim zadacima naglašena je naša stalna briga za one naše sugrađane koji su na kraju života, za umiruće, jer smatramo kao što nam društvo mora osigurati koliko toliko dostojanstveno starenje i život u starosti, da isto tako imamo pravo i na dostojanstvenu smrt. Dakle, ako ne možemo imati posebnu ustanovu (hospicij) barem da se osigura palijativna skrb na primarnoj razini, da barem možemo u vlastitom domu dobiti potporu i pomoć našeg obiteljskog liječnika.

Prof. dr. Drago Droždjek, pok. predsjednik Stjepan Krajačić i Biserka Budigam sudjelovali su na 2. Hrvatskom kongresu preventivne medicine i unapređenja zdravlja s međunarodnim sudjelovanjem 2010. godine upravo s jednim primjerom dobre prakse o pružanju pomoći i podrške bolesniku u terminalnoj fazi, dakle u lokalnoj zajednici prema potrebi organiziran je volonterski „palijativni tim“ (liječnik prof. dr. Drago Droždjek, psihologinja Biserka Budigam, patronažna sestra, prof. dr. Anica Jušić , volonteri koji su pomagali u kući bolesniku). Naši aktivisti i stručnjaci sudjeluju u projektima palijativne skrbi, držeći da su pred nama još brojni neprobijeni putovi.

VRSAR: Snimili socijalni status članova

Osnovani smo 21.12.1996. godine u Vrsaru, a danas imamo 460 članova. U proteklih 16 godina, naš se rad odvijao u nekoliko aktivnosti: sindikalna borba za poboljšanje standarda umirovljenika, zdravstveni program, socijalna briga o našim članovima, obilježavanje značajnih datuma i izleta, društveno koristan rad, međunarodna suradnja, rekreacija, informativna djelatnost i ostalo. Svaki dan na dnevnom redu je, zajedno s našom središnjicom, borba za bolji standard umirovljenika, a u okviru zdravstvenog programa u našoj podružnici organizirali smo kontrolu mineralne gustoće kostiju, mjerenje tlaka, mjerenje šećera u krvi i mamografski pregled naših umirovljenika. Svake godine organiziramo odlazak u Istarske toplice.

Snimili smo i socijalni status svih umirovljenika i zajedno sa socijalnom službom i lokalnom upravom, pronalazimo rješenja za one člano-

ve koji žive ispod socijalnog minimuma. Bolesne i nepokretne članove obilazimo dva puta godišnje, družimo se i darujemo im prikladne pakete. Svakom umirovljeniku čestitamo rođendan. Ovu aktivnost provodimo u suradnji sa dječjim vrtićom gdje nam uz pomoć dječje mašte i ruku izrađuju prigodne čestitke.

Prikladno obilježavamo različite blagdane, zajedničkim druženjem, svečanom večerom i zabavom. Svake godine organiziramo jednodnevne i dvodnevne izlete, gdje upoznajemo naša mjesta i krajeve „Lijepe naše“ sa svim kulturno historijskim znamenitostima. Svake godine aktivno se uključujemo u akciju „Neka naša Istra blista“, gdje svojim radom, znanjem i iskustvom radimo na uljepšavanju naših mjesta. Naši članovi aktivno su uključeni u rad Crvenog križa. Također mnogi su naši članovi aktivno uključeni u kulturno-umjetničkim društvima, pjevačkom zboru, folklornom društvu. U svakom mandatu imamo jednog vijećnika u Općinskom vijeću općine Vrsar, gdje on/ona zastupa interese umirovljenika.

Naša je podružnica 12.09.2007. godine potpisala sporazum o bratimljenju sa sindikatom umirovljenika Italije SPI-CGIL Lega del Miranese. Svrha je poticanje i učvršćivanje prijateljskih odnosa i međunarodne suradnje za jačanje prisutnosti i uloge sindikata umirovljenika na terenu, jačanje sindikalnih aktivnosti, brige za primanja od mirovine, poboljšanje zdravstvenih usluga i pomoći, te životnih uvjeta starijih osoba; sve zasnovano na idealima mira, bratstva i solidarnosti.

Razmatrali smo i podržali sporazum o međusobnoj suradnji i zajedničkom djelovanju sa Maticom umirovljenika Hrvatske jer vjerujemo da ćemo samo udruženi i s većim brojem umirovljenika zastupnika u Saboru dobiti više nego do sada. Svim članovima SUH-a želimo što više zdravlja, više sreće i mirovine veće. (Ivan Radetić, predsjednik)

Vlastito glasilo: Informacija - uvjet za akciju

Piše: Nikola Kustić
predsjednik Odbora za informiranje

Da bismo mogli progovoriti otvoreno, objektivno i promptno o svim zadaćama koje zadesiše umirovljenike u trenutku nastanka naše državne samostalnosti i njezine obrane, bilo je prijeko potrebno imati vlastito glasilo. I ono se na inicijativu tadašnjeg predsjednika Jurja Ivankovića i pojavilo u javnosti 1. travnja 1995. I nije to bilo prvotrvanjska šala nego stvarnost.

U uvodniku prvog broja odgovorio sam na pitanje: zašto naše glasilo? „Zato jer umirovljenik, postajući članom svoga Sindikata, prestaje biti molitelj - prosjak svojih prava, nego prerasta u zahtjevatelja - tražitelja koji svoja prava temelji po ljudskoj naravi i po zakonima o radnom učinku ostvarenom u vrijeme aktivnog rada i staža osiguranja, što se ne prekida umirovljenjem jer se suvremena materijalna proizvodnja i duhovno stvaralaštvo nastavlja na prethodno ostvarenim dobrima. Nema suvremenoga demokratskog društva koje uspješno ostvaruje svoje dnevne i dugoročne zadaće ako se u tom društvu ne vole djeca i ne poštuju stariji, što je postupak svakoga humanog društvenog i političkog uređenja. Po njemu se prosuđuje stupanj socijalne države i odnos prema naciji jer bez materijalne sigurnosti nema čovjekove slobode, nema ljudskog dostojanstva.“ Potpisavši tadašnji uvodnik, nisam mogao znati da će se od skromnog kopiranog listića na zelenim presavijenim papirima formata A3, naše glasilo polako, s usponima i padovima, razvijati u tiskani list.

Neosporno je da je naše glasilo SUH-a, izlazeći 18 godina, obavilo važnu zadaću u borbi za umirovljenička prava. Do 12. skupštine objavljena su 193 broja. Uspostavom poslovne suradnje SUH-a i HZZO-a u travnju, te s

Ako je oko 80% umirovljenika koji su mirovinu stekli radom dovedeno u takav položaj da jedva vegetiraju, onda je potrebno o tome objektivno i istinito javno govoriti i pisati sve dok se pogreške ne isprave, ali i da se ne učine novi, još veći i teži promašaji. Takav pristup informiranju od prvog broja našeg glasila, nastavljen je do danas.

Kako smo rasli

Nakon tolikih godina rada, djelovanja i postojanja našeg sindikata nemoguće je ne podsjetiti se na početke naših aktivnosti. U tadašnjim vremenima trebalo je puno snage, hrabrosti i odlučnosti za pokretanje akcija u obrani životnog standarda nas umirovljenika, trebalo je časti i dostojanstva nakon tolikih godina rada. Kako je ugroženost umirovljenika postajala sve veća, tako je rastao i otpor poniženih starijih generacija. Iz tih razloga i dolazi do osnivanja našeg sindikata.

Pokušavamo uskočiti u vremeplov i osvježiti sjećanja na dane entuzijazma i jačine naših snaga. Spontano i samoinicijativno željom svoga bića, vođeni potrebom za samoodržanje naši umirovljenici se udružuju, ujedinjuju snage. Osnivaju se podružnice Sindikata umirovljenika Hrvatske, jačaju snage otpora za obranu prava na dostojan život nas umirovljenika.

Ako malo pažljivije pogledamo tabele o osnivanju naših podružnica lako ćemo uočiti ono osnovno: dugi niz godina držao nas je entuzijizam, da ne kažem zanos borbe za svoja (naša) umirovljenička prava. Ritam osnivanja po godinama: 1993. osnovano 7 podružnica, 1994 - 9, 1995. - 12, 1997. - 13, 1998. - 15. Nakon toga dolazi do velikog pada u formiranju novih podružnica, da bi 2005. i 2007. krenuli u novi zalet, ali nakon toga - opet zatišje. 2011. ponovo su na dnevnom redu Mjere za povećanje članstva, no pomaci su mali.

Kroz sve ove godine primarna zadaća svih nas bila je borba i opet ponovo borba protiv ponižavanja nas umirovljenika, kroz mizerno niske mirovine. Bilo je to i do danas ostalo tek jedno preživljavanje. Prolistali smo Glasilo SUH-a. Čulo se već nebrojeno puta: "Ne prihvaća-

GLASILO SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE

dostojanstvo
sigurnost
poštovanje
blagostanje

20

ISSN 1339-3303
Zagreb, rujan 2012. • Godina XXIII. • Broj 181
• Cijena: 5,00 kn

U ovom broju:
Info. HZMO-a
na 6. i 7. str.

**Uoči obilježavanja SUH-ova jubileja —
20. obljetnice osnutka i djelovanja**

Izpravite prvu aktualnu vrijednost mirovine (AVM) i mirovine
uskladjite s razinom plaća zaposlenih — zahtjev je upućen
g. Zoranu Milanoviću, predsjedniku Vlade Republike Hrvatske i svima
članovima Vlade, tj. ministrima te nadležne saborskom odboru*

Pobližnjaci, Slobodni odbor Sindikata umirovljenika Hrvatske na svojoj sjednici 28. ožujka 2012. godine
odlučio je obratiti se najvišim hrvatskim dužnostnicima sa svojim zahtjevima i preporukama za
poboljšanje položaja umirovljenika i općih mirovinskih sustava, moliti ga je 2012. — Eu-
ropska godina aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti. Kao član SUH-a, predsjednik feder-
acije umirovljenika i starijih osoba, SUH je aktivno sudjelovao u razradi i izradi knjige Europske
komisije o mirovinama, a kao član Saveta sindikalnih sindikata Hrvatske u socijalnom dijalogu sa

nacionalnog drž. Ujereni smo
da demokracija umirovljenika ublaži
na miru i sigurnosti.
Naglasimo da je Vlada RH a
predsjednik drž. sindikata SUH-a
umirila mirovinska pitanja na
vše sučelje.
— usredotočen tekstu potpis
umirovljenika obitelji
Nadamo se 2. str. —

Iskreni odlični bliski blagišni a SUH-ova podružnica iz Zagreba izlazi izvanjskim posjetiteljima i u Podružnicu SUH-a za grad
Zagreb, slanje je u obliku novog sustava. Na sli: 1. Sadržajni odbor koordinacije u Podružnici SUH-a za grad Zagreb.
Vila o obitelji na str. 6. i 7. SUH-a u Zagrebu zajednički Podružnica SUH-a.

* Članak je objavljen u SUH-u br. 187 od travnja i g., a ovdje je preoblikovan u skladu s tekstom članka, koji uključuje, da imamo i sadržaj.

lesnim i nemoćnim članovima i dijelimo pakete s prehrambenim potrebštinama. Poznata je i pomoć Caritasa s poklon paketima. Veći broj podružnica brinu o nabavi ogrijeva po povoljnijim cijenama.

Održani su tečajevi pomoći i njege bolesnika u kući, savjetovanja o socijalnoj i zdravstvenoj zaštiti umirovljenika, suradnja s domovima za starije i nemoćne i tomu slične aktivnosti. Saznajemo (doduše, bilo je to davno) tako da je SUH Sisak darovao Domu umirovljenika invalidska kolica i hodalice, a SUH-ova podružnica Dugo Selo darovala je jastuke za odmaralište DND Veli Lošinj. U INA-i je održan susret sa osamdesetogodišnjacima, a u Krašu susret generacija povodom 95.-tog rođendana firme. Redovno se svugdje održavaju tribine i savjetovanja, sudjelujemo na nacionalnom Tjednu udruga, ali i na lokalnim manifestacijama.

Splitska podružnica SUH-a organizirala je predavanje o poljodjelstvu. Dugo-

mo smanjivanje mirovi-
na"; "Očuvajmo dostojanstvo hrvatskih umirovljenika"; "Glas umirovljenika morao bi se jače čuti"; "Ne dirajte nam mirovine - sram vas bilo".

U našim podružnicama organizirane su raznolike mnogobrojne akcije u okviru naših objektivnih mogućnosti. Spomenimo volonteršku skrb za starije osobe u lokalnoj zajednici - program koji daje dobre rezultate. U okviru humanitarnih akcija u svim podružnicama organiziramo posjete bo-

selski članovi SUH-a imali su radnu akciju, čuli smo i za Motovunsku ljetnu školu o zdravlju starijih osoba, te izložbu članica i članova SUH-a Medulin u Premanturi. Poznato je sudjelovanje podružnice Vrbovec u manifestaciji "Kaj su jeli naši stari". Podružnica SUH-a Sv. Ivan Zelina održala je svoju već četvrtu Svetoivanjsku loparijadu. Pjevački zbor podružnice Velika Gorica gostovao je u Banja Luci. Svakako treba spomenuti i hodočašća raznim svetištima kao što su Međugorje, Marija Bistrica itd.

Ne možemo zaobići sportsko-rekreacijske susrete koji su polako ušli u tradiciju. Tko ih još nije održao, bori se da s tim krene, a neki su već daleko odmakli u toj vrsti druženja, na zadovoljstvo svojih članova (Split, Istra, Osijek, Slavonski Brod). Ako ništa drugo, barem se održavaju redovna šahovska natjecanja.

Naravno svemu ovome treba dodati i izletničke aktivnosti, na zadovoljstvo članova naših podružnica. Može se slobodno reći da su autobusi s našim umirovljenicima prokstarili našu domovinu uzduž i poprijeko. Neki su uspjeli upoznati i ljepote i znamenitosti nekih europskih zemalja. Pa i neka su!

Uz sve ove (i razne druge) aktivnosti koje imaju naše podružnice, treba znati da jedan dio njih muku muči radi prostora za svoj rad, druženje i okupljanje. Time su njihov entuzijazam i rezultati koje postižu za dobro svojih članova još značajniji.

Neke naše podružnice održavaju redovite kontakte (bratimljenja) sa umirovljenicima iz drugih zemalja, u čemu su naročito aktivne podružnice iz Istre. Podružnica Kluba vojnih umirovljenika već se u obranu svojih prava, obraćala i sudu u Strasbourgu. Teško je nabrojati sve aktivnosti; ostaje krivnja zbog onih čiji je marljivi rad prešućen. (Ante Efendić)

Sportske igre: Slavonija, Istra i Dalmacija „na nogama“

Sindikata umirovljenika Hrvatske već godinama nastoji organizirati sportske igre na nacionalnoj razini, ali do danas je uspio „pokriti“ tek neke dijelove Hrvatske. Prvi su započeli organizirati redovite Sportsko-rekreativne susrete u Osječko-baranjskoj županiji, i to 2007. kad je Prve susrete ugostila Podružnica Osijek-Donji grad; 2008. Druge susrete ugostila je Podružnica Donji Miholjac; 2009. Treće susrete - Podružnica Vuka; 2010. Četvrte susrete - Podružnica Strizivojna; 2011. Pete susrete - Podružnica Đakovo, a 2012. Šeste susrete - Udruga SUH Osijek.

„Sportsko rekreativne susrete organiziramo u granicama naših financijskih mogućnosti uz pomoć Županije Osječko-baranjske, gradova i općina mjesta gdje se susreti održavaju i Županijskog povjereništva SUH-a Osječko Baranjske županije, i naravno sponzora kojima se zahvaljujemo. Na susretima se natječemo u disciplinama belot, šah i pikado, žene i muškarci, a svaka podružnica ima pravo dovesti 21 sudionika i rasporediti ih po disciplinama. Uz članove pozivamo i goste pa nas se okupi oko 140 sudionika. Na početku natjecanja tradicionalno dočekujemo goste sa pićem dobrodošlice i slanim specijalitetima koje su ispekle naše vrijedne članice. Poslije svečanog otvorenja susreta počinju natjecanja. Po završetku natjecanja slijedi proglašavanje pobjednika i nagrade za 1., 2. i 3. mjesto za što domaćini osiguraju 14 pehara i 45 medalja. Nakon toga družimo se uz glazbu i domjenak, naravno uz slavonske specijalitete. Uobičajeno je da u tom trenutku objavimo i domaćina sljedećih Sportsko rekreativnih susreta. Sportsko rekreativni susreti 2013. godine održati će se u Donjem

Miholjcu gdje je naša Podružnica SUH-a domaćin i organizator.“ - izvijestio je ponosno Mato Obradović, županijski povjerenik.

„Svoje“ Sportsko-rekreativne susrete organizira samostalno i Županijsko povjereništvo SUH-a Brodsko-posavske županije od 2010. godine. Na Prvim susretima u Grabovcu okupilo se čak oko 300 sudionika, a 2012. Drugi sportski susreti održani su u dvorani Vijuš u Slavonskom Brodu s oko 150 sudionika - poručuje Jasenka Rem, županijska povjerenica.

I Podružnica SUH-a iz Sikirevaca održala je 2011. godine Sportske susrete na jezeru Petnja s oko 150 sudionika, a namjeravaju nastaviti s organizacijom. Osim standardnih disciplina - belot, pikado, šah, ovdje su se nadmetali i u trčanju u vrećama, potezanju konopa za žene i muškarce, nošenju jaja u žlici, te i u kuhanju čobanca, koji su sudionici na kraju, uz piće i glazbu, u slast pojeli. Daljnja sudbina susreta nažalost ovisi o mogućnosti financiranja takvih manifestacija koje unose veliku radost umirovljenicima članovima SUH-a i katkad su jedini oblik druženja za dio njih, napominje predsjednik podružnice Sikirevaca Stjepan Rakitić.

Istrijani su se dugo spremali i konačno krenuli s Prvim sportskim igrama članova SUH-a Istarske županije 11. rujna 2010. u Mariji na Krasu, kraj Umaga, gdje je sudjelovalo 56 ekipa iz devet istarskih podružnica sa 132 natjecatelja i 28 voditelja, a bodrio ih je 131 navijač. Druge sportske igre održane su u Poreču 8. listopada 2011. uz 127 natjecatelja i voditelja, te 126 navijača, a Treće u Puli 7. listopada 2012.

- Na prvim igrama održano je natjecanje u boćanju, kartanju (briškula i trešete), pikadu i remiju, a gotovo u svim disciplinama nastupale su muške i ženske ekipe. Na drugim igrama povećan je broj natjecanja u stolnom tenisu. Za osvojeno prvo mjesto po disciplinama dodjeljivan je pokal, a za drugo i treće diploma, te pokal za ukupnog pobjednika. Uz sudionike, obično bi se pridružili predstavnici lokalnih vlasti, te predstavnici talijanskog sindikata umirovljenika SPI-CGIL. Inače, usvojene su opće odredbe i pravila sportskih igara. Naravno, na kraju svakih igara slijedi druženje uz glazbu i ples. - naglasio je županijski povjerenik Vladimir Buršić.

Godine 2009. održani su I. Sportski susreti članova Sindikata umirovljenika Hrvatske Splitsko-dalmatinske županije. Na prekrasnim sportskim terenima hotelskog kompleksa "Medena" u Trogiru održana su takmičenja na otvorenom u balotama, a u atriju hotela snage su odmjerili takmičari u pikadu, stolnom tenisu, šahu i kartama (briškuli i trešeti). U svim disciplinama su sudjelovale muške i ženske ekipe članova SUH-a. Sudjelovale su sve podružnice Splitsko - dalmatinske županije sa 120 natjecateljica i natjecatelja. Nakon završetka natjecanja održana je svečana večera na kojoj su pobjednicama i pobjednicima podijeljene diplome. Splićani su ekipno pobijedili, a slijedio je domaćin - Trogir. Susretima su prisustvovali predstavnici SPI-CGIL iz Italije regije Marche.

2. Sportski susreti SUH-a Splitsko-dalmatinske županije održani su u Splitu. Susreti su imali međunarodno obilježje - sudjelovali su i natjecatelji iz Ancone. Igrama je prisustvovalo 250 natjecatelja i natjecateljica uz stotine navijača. Za ukupni plasman prvo mjesto osvojila je opet Podružnica Split. Dodijeljeni su pehari, zahvalnice pokloni podružnicama za sudjelovanje. Predsjednica podružnice razmijenila je poklone sa predsjednikom sindikata iz Ancone. U sklopu sportskih susreta organizirana je izložba umjetničkih radova umirovljenika. 3. Sportski susreti održani su u Omišu, povodom Međunarodnog dana starijih osoba, iako ovaj put na žalost, bez nagrada. 4. Sportski susreti održani su u Vrgorcu, izvijestila je Asja Tomin, predsjednica Podružnice Split.

dostojanstvo
sigurnost
poštovanje
blagostanje
1992. - 2012.

